

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1927.
Held-irodalmi és nyomdavállalat II., Margit-körút 7. Telefon: T. 273—95.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 123—58

TARTALOM.

Markó István dr., budapesti kir. közjegyző: A cégszerű aláírás közjegyzői hitelesítése.

Galánffy János dr., debreceni kir. közjegyző: Válasz dr. Horthy Istvánnak.

Mándi András dr., debreceni kir. közjegyző-helyettes: A valódi közjegyző-helyettesek sérelmei.

Közlemények.

Judicatura.

A cégszerű aláírás közjegyzői hitelesítése.

Írta: *Markó István dr.* budapesti kir. közjegyző.

E lap legutóbbi számában B-ő. dr. által ellenjegyzett, a cég-aláírás mikénti hitelesítésére vonatkozó cikknek egyes kijelentéseiből, mint: *a leghatározottabban téves az a megállapítás, hogy az aláíró cégjegyzési jogosultsága személyazonossági adat lenne, melynek valódiságáról a közjegyző az aláírás tanúsítása alkalmával meggyőződni lenne köteles,* továbbá: *„a közjegyzői törvény seholy sem írja elő azt, hogy a közjegyző köteles lenne kutatni és a féllel okmányszerűleg igazoltatni azt, hogy abban a minőségben, amelyben kijelentése szerint az okmányt aláírta, jogosult-e kötelezettséget vállalni,* — az a téves következtetés vonható, mintha a közjegyző hitelesítési záradékában a fél egyszerű bemondása alapján tanúsíthatná azt, hogy X. valamely bejegyzett egyéni cég tulajdonosa, vagy Y. valamely társaság egyedüli, vagy együttes képviselőjére jogosított, mondjuk, tulajdonos tagja, igazgatósági tagja, igazgatója vagy cégvezetője, mint ilyen, írta alá az okiratot.

Hogy ez nem így van, azt a cikkíró által bírálat tárgyává tett 27.000/1926. I. M. VIII. számú igazságügyminiszteri leirat, illetve az ezen leirat alapját képező, a budapesti királyi törvényszéknek, mint közjegyzői fegyelmi bíróságnak Fgy. 3/1922/10. számú, a m. kir. Kúria kisebb fegyelmi tanácsa által helybenhagyott azon ítélete, amely kötelességévé teszi a kir. közjegyzőnek, hogy a fenti körül-

mények valódiságáról meggyőződnek, már kimondotta. Így a dolog felett napirendre lehetne térni, ha egyrészt az említett cikkben, másrészt a hivatkozott ítélet indokolásában foglaltak és pedig annak különösen az a része, amely szerint „az 1874: XXXV.t.-c. 79. §-ának b. és c. pontjaiban foglalt rendelkezések szerint mindazok az adatok, amelyek a hitelesítési záradékban az aláíró személyére vonatkoznak, személyazonossági adatok, melyek valódiságáról az aláírás tanúsítása alkalmával a kir. közjegyző meggyőződni, vagy legalább is feltüntetni tartozik, hogy a személyi adatok közül melyik alapszik személyes tudomásán melyik okiraton és melyik a felek, illetve tanúk bemondásán“ — egyenként és együttesen nem járulnának hozzá ezen általában a közjegyzői gyakorlat, de különösen a közjegyzői felelősség szempontjából nagyfontosságú kérdés alapvető elemeinek összezavarásához és a kérdés elhomályosításához.

Hogy ez a tárgy általában, de különösen ami szempontunkból, a budapesti királyi közjegyzők szempontjából, nem érdektelen, — azt valamennyien tudjuk, akik fájdalmasan vagyunk kénytelenek megállapítani, hogy a közjegyzőnek nem hatósági megbízáson alapuló munkaköre hovatovább a névaláírások hitelesítésének száraz, sivár és szürke mezejére szorult. És csodálatos, hogy ennek dacára, vagy, tudja Isten, talán éppen ennek folytán, — éppen ezen a mezőn nem tudjuk kicsépelni a tiszta szemet az ocsútól s így remélem nem lesz haszontalan fáradság, ha e dolgozatommal a szétválasztás és megtisztítás munkáját elősegíteni iparkodom. Ha fejtegetéseim — köznapi dolgokról szólván — köznapi igazságokat is érintenek, ne vonjuk el tőlük figyelmünket, mert gondoljuk meg, hogy egy csepp vízben a tenger ereje rejtőzik s azt is, hogy mennyire féltékenyen kell örködnünk a felett, hogy a közönségnek a közjegyzői tanúsítások hitelességébe és megtámadhatatlanságába vetett hite meg ne rendüljön.

Két kérdéssel fogok tehát különösen foglalkozni és pedig:

1.) helyes-e az az állítólagos közjegyzői gyakorlat, mely a fél egyszerű bemondása alapján tanúsítja azt a „minőséget“, amelyben a fél az okiratot aláírta, illetve maga a „minőség“ egyáltalában és bármely formájában közjegyzői tanúsítás tárgyát képezi-e és egyáltalában mit tanúsít a közjegyző akkor, amidőn a cég képviselőinek cégjegyzését, mint ilyet, hitelesíti,

2.) hogy vajjon a hitelesítési záradékban foglalt mind azok az adatok, amelyek az aláíró személyére vonatkoznak, jelen eset-

ben tehát az is, hogy a fél valamely céget képviselni jogosult-e és ha igen, milyen módon, „személyazonossági“, illetve „személyi“ adatok-e és ha nem azok, mik azok? s ezzel kapcsolatban, hogy vajjon a közjegyzői rendtartás szempontjából nem kifogásolható-e az olyan záradék, amelyben ki van fejezve, hogy a cégjegyzési jogosultságot a fél a közjegyző előtt igazolta és hogyan.

Tárgyam szempontjából először a 2.) alatti kérdéssel kell foglalkoznom, vagyis azzal, hogy vajjon ezek a kifejezések: „személyi adat“, és „személyazonossági adat“, egy és ugyanazon fogalmat fedik-e, s hogy vajjon mily kellékek szükségesek egy személy azonosságának megállapításához, jogászasabban mondva, mely adatok szükségesek feltétlenül, ahhoz, hogy egy személy egyedisége megállapíttassék.

Ennek a kérdésnek elméleti tisztázása céljából szükségesnek tartom néhány törvényszakasz ideiktatását, egyelőre figyelmen kívül hagyván az 1874: XXXV. t.-c.-nek kifejezetten a közjegyzői okiratok alakszerűségét megállapító 79. §-ának b.) pontját, mert egyrészt csak így juthatunk a fenti fogalmak elméleti tisztázásához, s mert másrészt így élesebben rajzolódnak ki azok a határvonalak, amelyeket a közjegyzői rendtartás (1874: XXXV. t.-c. és 1886: VII. t.-c.) a közjegyzői okiratok és a többi közokiratok (jegyzőkönyvek, tanúsítványok) közé vont. Megemlítem elsősorban a Bp. 210 és a Pp. 306. §§-t, amelyek majdnem egybehangzóan rendelik, nyilván a tanu személyazonosságának megállapítása céljából is, hogy a tanutól elsősorban meg kell kérdezni nevét, korát, szülő és lakhelyét, családi állapotát, vallását és foglalkozását; ideiktatom a tkvi rt. 52. §-át, amely akként rendelkezik, hogy: „a tulajdoni lapra bejegyzendő: a) a tulajdonos vezeték és keresztnéve, valamint netáni mellékneve, vagy polgári állásának, származásának, iparának, lakhelyének stb. más ismertető jele, hogy az által a személy iránti minden kétség elháríttassék“ — s végül a K. T.-nek a közkereseti társaságok mikénti cégbejegyzési bejelentéséről rendelkező 65. § második bekezdésének 1.) pontját, a mely, kétségtelenül a személyazonosság megállapítása céljából, akként rendelkezik, hogy a bejelentésnek magában kell foglalni: „a társasági tagok nevét, polgári állását és lakhelyét;“ — annak 4-ik pontját, mely a képviselet szempontjából megköveteli miszerint, „ha abban történt megállapodás, hogy a társaságot csak egy vagy több tag képviselje,

annak kijelölését, hogy ki, vagy kik legyenek erre hivatva és vajjon e jog csak közösen gyakorolható-e?”

Szándékosan csoportosítottam így e törvény-idézeteket, hogy az olvasó magától is rájöhhessen, mi a különbség a „személyi adat,” a „személyazonossági adat” és a cég képviselőjére vonatkozó jogosultság között. De talán mégsem lesz hiábavaló fáradság bővebben is kifejteni, hogy „személyi adat” szűkebb értelemben mind az az adat, amely valamely személy nevére, családi származására, születési helyére és idejére, vallására és foglalkozására, szóval személyével legszorosabb kapcsolatban álló adatokra, tágabb értelemben egész életrajzára vonatkoznak. (Hogy egy ily életrajzban az egyén összes személyi adatai helyet foglalhatnak, kétségtelen, de abban, hogy egy ily életrajz keretébe az a körülmény, hogy az illető valamely cég per prokura jegyzésére jogosult, helyet kaphat-e, kételkednem kell.) „Személyazonossági adatok” pedig azok az adatok, amelyek valamely személy azonosságának — egyediségének — megállapítására szükségesek, tehát általában: 1. név, 2. polgári állás vagy foglalkozás és 3. lakhely. Elméletileg tehát a kir. közjegyző a névaláírások hitelesítésénél és egyéb tanúsításoknál az 1874: XXXV. t.-c. 70. §-a által a közjegyző szigorú kötelességévé tett, a személyazonosság megállapítására vonatkozó rendelkezésének teljesen eleget tenne akkor is, ha a jegyzőkönyvbe, illetve a záradékba a fenti személyazonossági adatok nem valamennyiét venné fel, feltéve, hogy az az adat, vagy azok az adatok a személy egyediségének megállapítására elegendők. Mert elképzelhető — csak a példa kedvéért — ilyen fokozat is: „II. Ottó” — „gróf Bethlen István Magyarország miniszterelnöke” — „dr. Sipőcz Jenő polgármester, budapesti lakos,” — mert ezekben az esetekben a személy egyedisége annyira plasztikusan domborodik ki, hogy minden további adat felesleges. Lehetséges azonban, hogy mind-e három kelléknek együttes felsorolása sem lesz elégséges, amikor bőbeszédűbbeknek kell lennünk a közelebbi ismertető jelek felsorolásában, de mindig a fenti három adat (név, állás vagy foglalkozás, lakóhely) keretén belül. Ha a közjegyző a fél személyét a fentieknek megfelelően körülírja, a személyazonossági adatok felsorolására vonatkozó kötelességének elméletileg teljesen eleget tett, de ebbeli kötelességét teljesen ki is merítette. De hangsúlyozom, hogy mindezek az adatok csupán az illető egyén személyazonosságának megállapítása szempontjából bírnak jelentőséggel, hogy úgy mondjuk a személyazonosság meg-

állapításának járuléka, vagyis önálló életet nem élnek, úgy, hogy a közjegyző minden esetben csak a személyazonosság tekintetében vonható felelősségre, s ha a személyazonosság megállapításánál a közjegyzői rendtartásban foglalt szabályok pontos betartásával járt el, ez adatok hamis voltaért sem felel.

De nézzük most már, hogy ezen elméleti megállapításon változtat-e valamit az 1874: XXXV. t.-c. 79. §-ának *b*.) pontja, a melyet a közjegyzői utasítás (663/1875 I. M. E. rendelet) 20. §-ának *c*.) pontja, tekintettel a 15 és 16 §§-ra, a tanusítványokról felveendő jegyzőkönyvre nézve is, a jelenlevők megnevezése tekintetében, követendő szabályul előír, s amely, — a *c*.) ponttal együtt, melynek szövegére fejtegetésem további folyamán szükség lesz, — akként rendelkezik, hogy a közjegyzői okirat bevezetésének magában kell foglalnia:

„*b*) a feleknek, s ha valamely fél meghatalmazott által vesz részt, ez utóbbinak, is úgyszintén a netáni tanúknak, bizalmi személyeknek és tolmácsnak családi és kereszt — vagy melléknevét, polgári állását, lakhelyét és alkalmazásának minőségét;

c) azon megjegyzést, hogy a közjegyző a feleket személyesen ismeri, vagy, hogy mi más módon szerzett meggyőződést a személy azonosságáról.“

Legelőször is tisztáznunk kell további fogalmi zavarok kizárása céljából azt, hogy a törvény akkor, amikor a felek- a meghatalmazottak- a tanúk- a bizalmi személyek- a tolmácsok alkalmazási minőségének megrögzítéséről rendelkezik, kizárólag azt követeli meg, miszerint kifejtessék, hogy az okirat felvételénél a fenti személyek mint felek — tanúk — stb. járnak el, illetve szerepelnek, úgy, hogy az esetben például, ha az okirat felvételéhez sem tanúk, sem meghatalmazottak, sem bizalmi személyek, sem tolmácsok nem szükségesek, az alkalmazási minőségnek megjelölése elmarad. Ha ez pedig így van, akkor az alkalmazási minőség egyáltalában nem tartozik azok közé az adatok közé, amelyek a fél egyediségének fixirozására szükségesek; ami természetes is, mert az által, hogy egy személynél kitüntetjük azt, hogy az okiratot mint fél, mint meghatalmazott stb. írta alá, egyediségének, vagyis személyazonosságának meghatározásához mivel sem járultunk hozzá. Megállapíthatjuk tehát, hogy a *b*) pont a felek személyiségének fixirozása tekintetében sem változtat fenti

elméleti megállapításunkon, mert ez a pont sem követel a személy egyediségének — személyazonosságának — meghatározása tekintetében többet, mint a feleknek családi és kereszti, vagy melléknév, polgári állás és lakhely szerint való megjelölését, — megjegyezvén, hogy ez adatok pontos felsorolásának elmulasztása sem befolyásolja a közokiratok érvényességét és pedig még a közjegyzői okiratokét sem az 1874: XXXV. t.-cz. 68 §-ának második bekezdése szerint, feltéve természetesen, hogy az okiratból a személy egyedisége, a fent kifejtetteknek megfelelően megállapítható.

Ezek után azt hiszem, nem lehet kétséges hogy az a körülmény, miszerint valaki valamely céget jegyezhet-e és mily módon, — sem nem „személyi“, sem nem „személyazonossági“ adat, vagyis sem nem személyi, sem nem személyazonossági kérdés, tehát nem olyan kérdés, amelynek tekintetében a személyazonosság miként történt megállapításának lerögzítéséről kizárólag rendelkező c) pont egyáltalában alkalmazható volna.

Dehát „minőség“ kérdése-e?

Ha ezt vizsgáljuk, szem elől nem szabad tévesztenünk, miszerint a cég harmadik személyekkel szembeni megjelenésénél, a cégjegyzési aláírásoknál, amely külső formájában (eltekintve az egyéni cégektől, amelynél a határvonalak az egyéni cég természetéből kifolyólag sokszor elmosódnak) két részből: 1. a cég szövegéből és 2. a cégszerű aláírásokból áll, s amelyek közül az első a cég személyi egyediségének meghatározására (péld. X budapesti cég IV. Váci-utca 20.), a második a cég képviseletére vonatkozik, — nem a „minőség“-nek, hanem a „képviselet“-nek kérdése, vajjon azok, akik a cég képviseletében megjelentek, jogosultak-e ez ügyben a cég nevében cselekedni. Ebbeli megállapításunkat nem homályosíthatja el az a további megfontolás, hogy a képviseletnek van egy külső és egy belső oldala. s hogy az első, a külső megjelenés, vagyis a minőség szempontjából a közjegyző kötve van a minőségnek (péld. X. cég igazgatósági tagja) a 79 § b) pontja szerinti fixirozáshoz, — mert a belső oldalnak, vagyis a jogosultságnak (péld. . . . mint a . . . bejegyzett cég . . . együttes cégjegyzésre jogosított . . . kérdése, vagyis annak a kérdése, vajjon a megjelentek a cég képviseletére jogosultak-e, vagyis legitimálva vannak-e, a minőségen túlmenőleg, minden egyébtől megtisztítva, így is egyedül csak a képviselet kérdése marad. Hogy ez így van, legjobban bizonyítja maga a K. T., amely a társaságok minden fajánál,

amennyiben az kifelé harmadik személyekkel szemben jelentkezik, a jogosultság szempontjából csak képviseletről, nem pedig minőségről beszél.

Most már kérdésül csak az marad, hogy a közjegyzőt a képviselet tekintetében terheli-e és ha igen, milyen kötelezettség?

Mielőtt azonban a cégaláírás hitelesítésével kapcsolatos ezen kérdésnek, vagyis a képviselet kérdésének a közjegyzői rendtartás szempontjából ilyen értelemben való részletesebb tárgyalásába belemennék, szükségesnek tartom először azon kérdés tisztázását, vajjon a közjegyzői rendtartásnak mely szakaszai azok, amelyeket a közjegyző a névaláírások hitelesítésénél, tehát az ezzel kapcsolatos „közokirat“ (jegyzőkönyv) felvételénél és a záradékolásnál, vagyis a tanusítvány kiállításánál követni tartozik.

Legelsősorban is azonban a közjegyzői ügyködés szempontjából is éles határvonalat kell vonnunk közokiratok és közjegyzői okiratok között, szem elől nem tévesztvén az 1874: XXXV. t.-c. 68. §-a mellett a Pp. 315. §-át, amely szerint „Az oly okirat, amelyet e törvény hatályosságának területén . . . közhitelességgel felruházott személy ügykörén belül, az erre nézve megszabott alakban kiállít, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt . . . nyilatkozatot, vagy tanusítást, úgyszintén teljesen bizonyítja azt is, hogy a . . . közhitelességű személy által abban tanúsított nyilatkozatok és egyéb tények a valóságnak megfelelően vannak tanusítva.“ Tárgyunk szempontjából e törvényszakaszból csak az a rész érdekel bennünket, amely megállapítja, hogy az az okirat, amelyet a közjegyző „ügykörén“ belül „az erre megállapított alakban“ kiállít, „közokirat“, tehát közokirat a közjegyzői okirattal együtt, — mindig tárgyunknál maradva — a névaláíráshitelesítési jegyzőkönyv és maga a záradék, ha a fenti feltételeknek megfelel. Az a kérdés, hogy a közjegyző „ügykörébe“ — mondjuk hatáskörébe — tartozik-e a cégaláírások hitelesítése, soha senki által komolyan vita tárgyává nem tétetett, mert hiszen ez a cégek személyiségének közjegyzői megtagadásával volna egyértelmű.

Ami pedig a névaláírás hitelesítése tárgyában felvett közokiratnak (jegyzőkönyv) és ennek alapján kiállított tanusítványnak (záradék) és pedig először is előbbinek „alakszerűségét“ illeti, egy kis kitéréssel meg kell állapítani, hogy a közjegyzői rendtartás megkülönböztet 1. okiratokat, 2. közokiratokat és 3. közjegyzői okiratokat és pedig, de különösen az 1874: XXXV t.-c. szigoruan és

élesen keresztül vitt megkülönböztetéssel, közjegyzői okiratnak nevezvén azt az okiratot, amelyet a közjegyző a közjegyzői rendtartás összes okiratolási szabályainak, de különösen az 1874:XXXV. t.-c. 63, 79, 81, 82 és 83 §§-ainak, továbbá az 1886: VII. t.-c. 25. §-ának betartásával; — közokiratoknak mind azt az okiratot, melyet a közjegyző, a fenti szakaszok kivételével, a közjegyzői rendtartás egyéb összes okiratolási szabályainak betartása mellett, tekintettel a közjegyzői utasítás 20. §-ra, vesz fel; okiratnak pedig mind azt az okiratot, amely a fentiek szerint sem nem közjegyzői okirat, sem nem közokirat.

E fogalmak pontos körülírására különösen azért volt szükségünk, miszerint minden kétséget kizárólag megállapíthassuk, hogy az 1874:XXXV. t.-c.-nek az okiratok felvételét tárgyazó V. fejezete, kivéve e fejezetnek tisztán a közjegyzői okiraatra vonatkozó 79 és 81 §§-ait, továbbá a 9. § második bekezdése helyébe lépő 1886: VII. t.-c. 25. §-át, a közokiratok, (jegyzőkönyvek) felvételére egész terjedelmében, de különösen az ezen fejezetet bevezető 69. § első bekezdése föltétlenül alkalmazandó. Ez utóbbi szakasz első bekezdésének szószerinti szövege a következő:

„A közjegyző, mielőtt a felekkel tárgyalásba bocsátkoznék, igyekezzék a lehetőségig meggyőződést szerezni a felek rendelkezési képességéről. — Ha e tekintetben hiány, vagy aggály mutatkoznék és a felek mégis sürgetik az okirat, vagy a tárgyalás föl vételét: a föl vételt nem tagadhatja meg, azonban a hiányról, illetőleg az aggályról az okiratban említést tenni köteles.“

Tehát a törvény szigorú utasítása szerint a közjegyző még mielőtt a felekkel tárgyalásba bocsátkoznék, a felek „rendkezési képességéről“ meggyőződni tartozik. A törvény tudatosan nem a felek cselekvőképességéről, hanem rendelkezési képességéről beszél, amely két fogalom tudvalevőleg nem fedí egymást, de kétségtelen, hogy — eltekintve a kiskorú meghatalmazott esetétől, — a rendelkezési képességében, mint nagyobb körben a cselekvési képesség, mint kisebb kör is bennfoglaltatik.

Hogy képviselő esetén a rendelkezési képesség, a cselekvőképességen felül, a képviselői jogosultságot is magában foglalja, kétségtelen, mert mit jelentene a rendelkezési képesség kérdése ez esetben mást mint azt, hogy a megjelent az ügylet tekintetében rendelkezni jogosult, tehát, hogy a cég részéről ez ügyletre legi-

tímálva van, tehát képviselői jogosultsággal bír. S akkor, amidőn a közjegyző a rendelkezési képességet vizsgálja, uno actu vizsgálja a képviselői jogosultságot is, vagyis azt, hogy jogosult-e a fél képviselni azt, akinek képében megjelenik. E vizsgálat tekintetében a közjegyzői rendtartás részletes szabályokat fel nem állít. Csupán az 1874:XXXV. t.-c. 69. §-nak második bekezdését, tulajdonképpen csak egy közvetett mondattal, nem egészen szerencsésen kiegészítő 1886: VII. t.-cz. 25 §-a szabályozza a meghatalmazott, s a bejegyzett címvezető által való képviselőt.

Hogy ez a szakasz miért beszél csak címvezetőről és nem egyszersmind a cégek többi képviselőiről is, annak okát azonkívül, hogy e szakasz csak meghatalmazottokról, ahova a cégvezető is tartozik, rendelkezik, abban találhatjuk, mert a cégvezető hatásköre, a meghatalmazottak hatásköréhez hasonlóan, a kereskedelmi törvény 38 §-ban megállapított jogkörén túlmenőleg oly különböző és speciális lehet, miszerint a törvény a szükségesnek látta, azon célból, hogy mindenki által megállapítható legyen, vajjon a cégvezető jogkörében járt-e el, elrendelni, miszerint a bejegyzési végzés hiteles másolata az okirathoz csatoltassék.

Azon elvi szempont megállapításán kívül, miszerint a törvény csupán csak a meghatalmazott által való képviselő esetét kívánta részletesen szabályozni, tárgyunk szempontjából felesleges bővebben foglalkozni azon indokokkal, amelyeknél fogva a közjegyzői rendtartás a képviselő egyéb eseteit részletesen szabályozni nem kívánta, s elégedjünk meg annak megállapításával, hogy ez a körülmény még nem menti fel, mint fentebb láttuk, a közjegyzőt az okiratnak minden neménél a rendelkezési képesség, tehát ezzel együtt a képviselői jogosultság vizsgálata alól.

Hogy e tekintetben a közjegyző mikép járjon el, a törvény utasítást nem ad, hanem megelégszik azzal, hogy ezt a közjegyző szigorú köteleességévé tevén, a közjegyző legjobb belátására, lelkiismeretére és judiciumára bízza. De megingathatatlan meggyőződésem szerint, a közjegyzői rendtartás, a közjegyzői etika parancsával összeegyeztethetetlennek és a közjegyzői tanúsítások közhitelét teljesen aláásó módnak kell tartani azt az eljárást, mely e tekintetben csak a felek bemondására támaszkodik, s nem ragaszkodik annak megfelelő igazolásához és a fenti rendelkezések pontos betartásához. És ha közjegyző ekként eljárva, úgy találja, hogy az igazolás nem sikerült, ebbeli aggályát az okiratban (jegyzőkönyv-

ben) le kell szögeznie. Hogy a tanusítvány ily esetben a képviselő tanusítására nem vonatkozhatik, magától értetődő, s ha a fél az aláírás tényének tanusítását ennek dacára követelné, a képviselői jogosultság tanusításának kizárásával, az meg nem tagadható.

Lássuk azonban, hogy a közjegyzői gyakorlat, különösen az okiratolás (jegyzőkönyv) szempontjából miként járt el, főként a közjegyzői törvény életbe léptetésének első éveiben. Sajnos a legtöbb budapesti közjegyzői irodában legújabbban foganatosított selejtezés az irodákat teljesen megfosztotta tárgyunk szempontjából annyira értékes anyagtól, a névaláírás hitelesítési jegyzőkönyvektől, s így sajnos csak a néhai Gaszner Béla volt budapesti királyi közjegyző által követett gyakorláról számolhatok be, akinek gazdag hagyatékából meggyőződhettem, hogy ez a tudvalevően egyik legforgalmasabb közjegyzői iroda milyen gondosan győződött meg a felek rendelkezési képességéről, illetve a fél cégképviseleti jogosultságáról. A dolog kuriozumánál fogva nem tudom megállani, hogy kivonatossan ide ne iktassak egy cégáíráshitelesítési jegyzőkönyvet :

„ /1875. ügyszám. Jegyzőkönyv stb. stb. X című budapesti cég megkeresésére a cég üzleti helyiségében megjelentem, ahol az általam személyesen ismert A. igazgató, és B. igazgató általam szintén személyesen ismerve, aláírtak egy Budapesten, 1875. augusztus 10-én kelt engedményt az X. cég nevében, ebbeli jogosultságukat a jelen jegyzőkönyvhöz eredetiben fűzött, 1873. január 13-iki keletű, a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknek végzésével, továbbá az 1872. január 4-én kelt végzésével előttem igazolván stb. stb. Kelt Budapesten, 1875. ezernyolcszázhetvenöt évi augusztus hó 10. tizedik napján. Aláírások. P. H.“

E jegyzőkönyv érthetően beszél, ahhoz nem kell semmiféle kommentár. Még sem lesz talán felesleges rávilágítani, a közjegyzőket különösen érdeklő arra az egy pontra, miszerint ily eljárás követése mellett, — mely véleményem szerint a meggyőzés szerzésnek legkorrektebb, a legtöbb biztosítékot nyújtó, s a közhitelesség szempontjából is legmegfelelőbb módja, — a közjegyzőre a felelősség leghalványabb árnyéka sem vetődhetik, még akkor sem, ha utóbb kiderülne, hogy a felek hamis, vagy hamisított bejegyzési végzésekkel, vagy mondjuk cégkivonattal operáltak. Kénytelen vagyok azonban arra is rámutatni, hogy a meggyőződésszerzésnek ez nem egyetlen, s különösen nem olyan módja, amelyet a törvény köve-

tendő szabályul előír mert ismét alá kell húznom, hogy a rendelkezési képesség tekintetében, — amelyre vonatkozólag azonban itt különösen ki kell emelnem, hogy a cselekvőképességre is vonatkozik, — a törvény nem kívánja a képviselőt tényének közhitelű tanusítását és megrögzítését, hanem csak azt, hogy arról a közjegyző „lehetőségig“ meggyőződést szerezzen. A tanusítási záradéknak az a része tehát, amely péld. ekként hangzik, hogy „mint az X. budapesti bejegyzett cég együttes képviseletére jogosított igazgatósági tagjai“ nem az ilyen tartalmú bejegyzés tényének közhitelű tanusítása, mert erre egyedül a céghivatalok jogosítvák, sem nem „személyi“, sem nem „személyazonossági“ adat és nemcsak a „minőség“ kérdése, hanem a minőségen felül az eljáró kir. közjegyzőnek az 1874:XXXV. t.-c. 69. §-a által a rendelkezési jogosultság megállapítása tekintetében elészabott köteleltsége teljesítésének tanusítása; — vagyis tanusítása a képviselői jogosultságnak e szakasz rendelkezéseinek keretén belül. Áll ez egyformán úgy a közjegyzői okiratokra, mint az egyéb okiratokra, vagyis amazoknál nem szigorúbb és nem követelőbb, mint emezeknél.

Ami végül a tanusítvány kiállításának, vagyis a záradéknak alakszerűségét illeti, miután az 1874:XXXV. t.-c. 92. §-a, illetve az 1886:VII. t.-c. 27. §-a annak alakszerűsége tekintetében határozott, kifejezetten a záradéokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, meg kell állapítani, hogy a záradék alakszerűsége tekintetében e szakaszok rendelkezésein kívül a közjegyzői rendtartás egyéb rendelkezései egyáltalában nem alkalmazhatók. Már pedig e szakaszok nem írják elő, — mint azt a személyazonosság amiként történt megállapítására nézve teszik, — azon körülménynek megemléztését, hogy a közjegyző mikép győződött meg a felek rendelkezési jogosultságáról. De ezt nem is tehetik, mert ha ezt tennék, az a lehetetlen antagonizmus állana elő, hogy míg a legszigorúbb alakszerűséghez kötött közjegyzői okiratoknál, a meghatalmazott és címvezető kivételével (Lásd: 1874:XXXV. t.-c. 79. §-át és az 1886:VII. t.-c. 25. §-át) nem kívántatik meg a rendelkezési képesség miként történt megállapításának tanusítása, addig a közjegyzői okirat erejével fel nem érő névaláíráshitelesítési záradéknál ez a kellék megkívántatnék, — már pedig ez a közjegyzői rendtartás egész rendszerével összeegyeztethetetlen volna.

Válasz dr. Horthy Istvánnak

„a kir. közjegyzőség fejlesztése“ című cikkére.

Irta: *Galánffy János dr.* debreceni kir. közjegyző.

A Horthy István dr. kartársam által a Közlöny szeptemberi számában „a kir. közjegyzőség fejlesztése“ cím alatt közzétett cikkének arra a részére, amely az örökösödési eljárásnak közjegyzői hatáskörbe való átutalása ellen foglal állást, kötelességemnek tartom néhány szóval reflektálni. A jogcímet erre onnan veszem, hogy tudvalevőleg én vagyok az a közjegyző, aki az Ö en.-val kapcsolatban a legerősebben sürgettem az örökösödési eljárásnak egészen közjegyzői ügykörbe való áttételét, ebben az irányban az Ö en. javaslatához póttörvénytervezetet dolgoztam ki, melyet azután a kamaraközi választmány egyhangúan elfogadott és az igazságügy-miniszteriumhoz betérjesztett. Ennél az akciónál engemet és a kamaraközi választmányt is, de merem állítani: a Kar túlnyomó nagy többségét, a következő megfontolások vezették:

A magyar jog az „ipso jure“ „öröklés“ elvi alapján áll. Az örökhagyó halálával az, akit az örökhagyónak a törvénnyel meg-egyező végakarata, vagy ennek hiányában a törvény rendelkezése szerint az öröklés joga megillet az örökhagyó halálának pillanatában közvetlenül szerzi meg az örökséget. Az anyagi jog e rendelkezéséhez kell igazodni az örökösödési eljárásnak is; nincs tehát semmi szükség és semmi indok arra, hogy ahol az öröklési jogutódlás kérdése nem vitás, az átháramlás megállapítása végett hatósági közbenjárás vétessék igénybe. De mert az öröklési jogutódlást — ahol ingatlanok vannak — a telekkönyvbe be kell vezetni és mert az átháramlás által harmadik személyek érdekei is érintve vannak, feltétlenül szükséges az örökségi átháramlásnak közhitelű tanusítása. Ez a tanusítás nem bírói, de speciálisan közjegyzői feladat s így a közjegyzőt az örökösödési eljárás vezetése és befejezése nem átruházott, de eredeti hatáskörben illeti meg.

A mi örökösödési eljárási törvényünk ezzel homlokegyenes ellentétben a bíróság kezébe adta az örökösödési eljárás vezetését, a közjegyzőt pedig a bíróság segédszemélyzetévé degradálta. Ez nemcsak elvi szempontból helytelen, de egyszersmind a közjegyzői intézmény kifejlődésének s a közjegyzői tekintély növekedésének is egyenes akadály. Az Ö en. és a végrehajtás utasítási tervezet csak rosszabbítja a helyzetet, mert minden előkészítő teendőt (sőt

kezdési teendők végzését pl. mutatólapon kiállítás) reányom a közjegyzőre s így a bírósági segéd, illetőleg kezelőszemélyzeti minőségét még erősebben kidomborítja.

Hát azt kérdelem én, hogy aki becsüli valamennyire a saját intézményét, annak gyönyörűség az, hogy őt bírósági segéd (sőt igen sokszor kezelő) személyek utasítgatják, ellenőrzik, birságotlák, tőle az ügy elintézését elvonják? Tetszik ez az állapot igen t. kartársamnak? Ezt a fonalat nem akarja ő elvágni? és ezt tekinti ő olyannak „amelyikbe fogózkodva valamikor még vissza lehet küszni oda, ahonnan most utunk veszélyesen lefelé vinni kezd“?

Nem egészen természetes-e az a törekvés, amelyről különben az Ö en. indokolása is megállapítja, mikép az az egész közjegyzői kar régi vágya, hogy ebből a lealázó, függő helyzetből megszabaduljunk aképpen, hogy az örökösödési eljárás befejezésének reánk bizását is kívánjuk?

Azt hangoztatja t. Kartársam, hogy azért nem szabad a hagyatéki eljárásnak egészen a mi hatáskörünkbe való átutalását követelni, mert ha ez meg lesz, még jobban a vállunkra szakad egy olyan ügykör, amelyben a felek nem saját akaratukból, nem a belénk vetett bizalomból keresnek fel, hanem azért, mert magyarán mondva: muszáj nekik. Én meg az állítom, hogy ha a publikum azt látja, hogy mi nem a bíróságnak alávetett segédszemélyzet, bírói megbízottak és kiküldöttek, hanem az egész örökösödési eljárás terén elejétől végig önállóan működő funkcionáriusok vagyunk, akkor a bizalma is nagyobb lesz hozzánk és akkor az okiratolás terén is többször fog felkeresni.

Én is amelletl vagyok, hogy bírói megbízotti teendőket minél kevesebbet, lehetőleg semmit se végezzünk, de hát az örökösödési eljárás — mint fentebb kifejtettem — nem a bíróság teendője, azzal minket ne a bíróság bizzon meg, hanem legyen az a mi önálló hatáskörünkbe utalva. És bárha „muszáj“-ból is jönnek hozzánk az örökösödési ügyekben a felek, az nem fogja lerontani a mi közjegyzői működésünk becsét, mert az örökségi átháramlások ügyének rendbentartása — a telekkönyvi ügyek rendes és pontos ellátásával együtt — az egész gazdasági élet és forgalom egyik legfontosabb alapja s egyáltalán nem kisebb jelentőségű dolog a jogszolgáltatás birodalmában a jogügyletek helyes okiratolásánál. Az örökösödési (és telekkönyvi) ügyek helyes intézése nélkül igazi jogrendet elképzelni nem is tudok s így, ha mi, köz-

jegyzők az örökségi átháramlásoknak pontos, helyes és gyors tanusítását megtudjuk valósítani, ezzel megvetjük a rendezett jogállapotoknak egyik szilárd alapját és olyan nagy szolgálatot teszünk polgártársainknak, amely mindenestre a legnagyobb elismerést érdemli ki. Az idetévedő külföldi előtt pedig nem lesz okunk szégyenkezni, még akkor sem, ha működésünk túlnyomó része ebben az ügykörben merül ki. Sőt büszkén hivatkozhatunk arra, hogy a törvényhozás érdemesnek tartott bennünket egy olyan fontos és szép hatáskör önálló betöltésére, amelyet másutt a bíróság lát el. (Ez természetesen korántsem jelenti azt, hogy arra kell törekednünk, mikép *csak* a hagyatéki ügyeket intézzük s egyéb közjegyzői tevékenységet elhanyagoljunk. Sőt!)

Az Öen. novella folytán olyan töméntelen munkamennyiség háramlik reánk, hogy ehhez képest az, hogy az örökösödési eljárás befejezését is mi látjuk el, újabb munkamennyiséget alig jelent. Hiszen a világon mindent mi csinálunk most is, a bíró pedig csak éppen aláírja az általunk készített hagyatékátadó végzést s kézbesíteti a feleknek és átteszi az adóhivatalhoz, meg a tkvi hatósághoz. Azt, hogy az előkészítés egész munkája reánk ruháztatott, nem mi iniciáltuk, a törvényhozás róttá ezt a nagy terhet reánk. Hát mikor már abba a kényszerhelyzetbe jutottunk, hogy minden előkészítő tevékenységet nekünk kell végezni és a befejező intézkedés tervezetét is nekünk kell elkészíteni és ettől szabadulni módunkban nincs, mert a bíróság tehermentesítését a törvényhozás így akarta megvalósítani: nem helyes-e az a törekvésünk, hogy bízzák ránk a befejezést is, mikor ez a befejezés alig jelent már munkatöbbletet és mikor ezzel egy határozott nagy lépést teszünk a bíróságtól való függetlenítésünk, a teljes önállóságunk irányában.

De felvetem most már azt a kérdést is, hogyan akar tisztelt kartársam az örökösödési eljárás intézésétől megszabadulni? Melyik lenne az a szerv, amelyikre — ha mi ezt a hatáskört vállainkról lerázzuk — rá lehetne bízni? Talán a bíróság? Azt hiszem, erre ő maga sem gondol, mert eltekintve attól, hogy elvi szempontból teljesen helytelen dolog — gondolom ebben egyetértünk — perenkívüli teendőket a bírósággal végeztetni, a magyar igazságügy vezetője a már egyszer megkezdett bírói tehermentesítést soha sem fogja visszacsinálni. Arra remélem nem gondol, t. kartársam, hogy az örökösödési ügyek intézését, mint az már egyszer volt, szolgál-

bírókra, vagy árvaszéki ülnökökre bizza! Azzal meg már igazán nem akarom meggyanúsítani, hogy a községi előjáróságokra gondol. Melyik lesz hát az a szerv, amelyik tőlünk ezt a — kartársam szerint — nem kellemes munkakört átveszi? Igazságügy politikai célkitűzéseknél talán mégis csak kell realitásokkal számolni, mert meg nem valósítható célok nem célok, csak ábrándok.

Nekünk pedig a jogélet reális munkásainak ábrándokat kergetni nem szabad.

De tegyük fel, hogy a messze távolban fog akadni valamely jogszolgáltatási szerv, mely a hagyatéki ügykört átveheti. Azt kérdezem: nehezebb lesz ezt az ügykört annak átadni akkor, ha az egészen a mienk, mintha csak az előkészítés súlyos teendőit viseljük a befejezés joga nélkül? Hát addig is, míg ezt az „odiózus“ ügykört „kénytelenek“ vagyunk ellátni, nem helyesebb-e, ha azt önállóan, — a mi egyedül méltó kvalifikációnkhoz és társadalmi állásunkhoz — látjuk el, mintha egy más olyan szervnek, amelynekhez az ügykörhöz tulajdonképpen köze nincs, dróton rángatott expositurái vagyunk?

Állítom, hogy az a hagyatéki ügykörben való, a munkamennyiség tekintetében csekély, de az erkölcsi hatás tekintetében óriási jelentőségű terjeszkedés, amelynek szószólója vagyok és leszek és amely ezidő szerint karunk hivatalos képviselőjének, de úgy hiszem a kar legnagyobb részének is állandó programja, semmiféle s tervestést nem jelent az okiratolási hatáskörben! Legyen nyugodt, t. kartársam, mindnyájan, kivétel nélkül eláírjuk azt a megállapítását, hogy a „közjegyzőnek lelke, vére, tüdeje, agyveleje a közönség bizalma“. És nagyon rossz közjegyzőnek tartjuk azt, aki megelégszik a törvény által kötelezően hozzáutalt teendők elvégzésével s nem igyekszik a közönség „bizalmának gránit fundamentumára“ támaszkodva, a közjegyzői ügykör másik nagy oldalát, az okiratolást kifejleszteni.

Ha elismerem s vallom és valljuk mindnyájan azt, hogy az a hivatásunk, mikép „a közönség bizalmának legyünk sáfárai“ ne pedig kényszer rendszabályok határozzák meg, kiknek és milyen ügyekben kell a mi szolgálatainkat igénybe venni: akkor sem anathéma alá esnek, sőt talán inkább elismerést érdemelnek azok, akik arra törekednek, hogy a kötelezően hozzánk utalt hatáskörben

a közjegyzői karnak szükségtelen és indokolatlan gyámkodástól ment, szabad mozgást szerezzenek.

*

Abban az akcióban, mely arra irányult és reményem szerint fog ezután is irányulni, hogy a hagyatéki ügyek végső befejezése is reánk bizassék, anyagi kérdés egyáltalán nem játszott és nem játszik szerepet. A közjegyzői karnak semmi anyagi előnye nincs abban, ha, mikor már az egész előkészítés ő reá van bízva, még a befejező intézkedés jogát is megkapja. Ezért nem lehet és senkinek eszéágában sem volt külön munkadíjat kívánni és hiába is kívánt volna, úgy sem kapott volna. A közjegyzői kar tehát vállalt volna és kész vállalni egy munkatöbbletet az elv tisztasága (t. i., hogy az egész eljárás közjegyzői, nem pedig bírói hatáskörbe tartozik) és a közjegyzői állás presztizse szempontjából. Ha anyagi érdekről lehetne szó, inkább lehetne mondani, miképp az anyagi érdek abban van, hogy az eljárást befejező intézkedés joga továbbra is a bíróságnál maradjon, mert ebben az esetben a közjegyzői kar munkatöbblettől s a munkatöbblet által okozott költségtől ment marad.

Igy azután valóban nem tudom megérteni, hogyan gondolhatott t. kartársam csak a legtávolabbról is arra, hogy a hatáskör kiterjesztés iránti akció mögött anyagi érdek lappang.

A cikkben foglalt arra a — mondjuk így — különös állításra, hogy „aki a mostani magyar viszonyok közt kívánatosnak itéli, hogy az egész hagyatéki eljárást végig mi intézzük: annak a zseben van a szeme, nem az intézményen“ ez alkalommal megfelelő hangon nem akarok reflektálni, más reményem van arra, hogy ez a meggondolatlan állítás revokáltatni fog. Ha ez a reményem nem teljednék, akkor legközelebb erre is válaszolok.

A valódi közjegyző-helyettesek sérelmei.

Irta és a debreceni vándorgyűlésen felolvasta: *Mándi András dr.*
debreceni kir. közjegyző-helyettes.

A közjegyzői kinevezés, mint minden kinevezés discrecionális jog gyakorlásának megnyilvánulása ugyan, de e discrecionális jog gyakorlása is csak akkor kelthet teljes megnyugvást, ha az az igazságosság és méltányosság elveivel nem áll ellentétben.

Ha tehát a Magyarországi Királyi Közjegyzők Egyletének eme első vándorgyűlésén vagyok olyan bátor és néhány szóval ismertetni merem az utóbbi években a közjegyzői kinevezések terén a valódi közjegyző-helyetteseket ért sérelmeket, úgy ezt azért teszem, mert erőt meritek ehhez, a közjegyzői intézmény iránt bennem helyettesi működésem ideje alatt kifejtett szeretet és ragaszkodás forrásaiból és abból a tudatból, hogy igazságos ügynek vagyok a szószólója.

Amint előadásom címe is mutatja, a valódi közjegyző-helyettesek és nem általában a közjegyző-helyettesek sérelmeit óhajtom szóvá tenni, hisz az utóbbi esztendőben a hivatalos lapban egyetlen egy gyakorló ügyvédnek a közjegyzői kinevezése látott napvilágot, ez pedig sérelemnek még a legtúlzottabb érzékenységgel sem nevezhető.

Mi tehát a valódi közjegyző-helyettesek és ezek között is elsősorban a hadviselt közjegyző-helyettesek sérelme? Ez szerény nézetem szerint a következő:

A közjegyzői kinevezések terén 1916. évtől, vagyis a világháború 3. esztendejétől kezdve egész 1925 évig bevett és állandó gyakorlattá vált az az igazságos és méltányos eljárás, mely szerint a közjegyzői állások mindig pályázat útján töltettek be és a kinevezettek a közjegyzők, vagy közjegyző-helyettesek soraiból kerültek ki. Ennek a gyakorlatnak indoka kétségtelenül egyrészt a közjegyzői pályán szerzett, másrészt a háborús katonai szolgálat terén kiérdemelt érdemek jutalmazásában rejlett. A ma működő közjegyző-helyettesek legnagyobb része, a haza iránti legszentebb kötelességének eleget téve, a háborúból haza térve, abban a megnyugtató hitben folytatta, vagy kezdte meg szorgos munkából álló, nagy felelősséggel járó és gyakran csak a legszűkösebb megélhetést biztosító tevékenységét a közjegyzői pályán, hogy a közjegyzői állások betöltése terén a fent jelzett igazságos és méltányos gyakorlat mindaddig változatlanul fenn fog állani, amíg a hadviselt és a törvényben a kinevezéshez megkívánt gyakorlati idő többszörösét meghaladó gyakorlattal bíró közjegyző-helyettesek, mint kinevezett közjegyzők elhelyezést fognak találni. És amikor ránk szakadt minden idők legnagyobb igazságtalansága, országunknak a kegyetlen trianoni békediktátummal bekövetkezett megcsonkítása, minden hadviselt közjegyző-helyettes megnyugvással vette tudomásul és természetesnek találta, hogy elsősorban a menekült közjegyzők jutnak kinevezéshez, mert azt hitte, hogy a menekült köz-

jegyzők elhelyezése után ő reá is sor fog kerülni, ezt a reményét pedig csak fokozta az a körülmény, hogy az immár rendszernek nevezhető gyakorlat egész 1925 évig változatlanul fennállott.

Az 1925-ös évtől kezdve azonban a kinevezésüket megelőzően néhány hónappal, néha csak egy-két héttel előbb még más pályán működő és épp ezért ál-közjegyző-helyettesek kinevezésével lényegesen a valódi közjegyző-helyettesek hátrányára változott a helyzet. Az ál-helyettes fogalma a leghatározottabb ellentétben áll a közhitelességen alapuló közjegyzői intézmény fogalmával és az ál-helyetteseknek a valódi közjegyző-helyettesek rovására történt kinevezésében és a közjegyzői állásoknak pályázat mellőzésével az 1913. évi XXV. t.-c. 7. §-a miniszteri indokolásának szellemével ellenkező betöltésében rejlik a valódi közjegyző-helyettesek sérelme s ez a valódi kir. közjegyző-helyettesek meg nem érdemelt fájó sebe.

Azt hiszem, főlegesen itt bővebben foglalkoznom azzal a ténnyel, hogy a közjegyzőség, mint minden szellemi foglalkozás gyakorlatot és olyan speciális jogi szaktudást igényel, mely kizárólag a közjegyzői pályán sajátítható el. A közjegyzői törvénynek az a rendelkezése, mely a kinevezéshez a helyettesek 2 évi gyakorlati idejével szemben, 4 évi bírói vagy ügyvédi gyakorlatot kíván, mutatja azt, hogy a törvény hozatalának idején is a succrescenciát elsősorban a helyettesi karból tartották kívánatosnak. De ezzel a succrescenciával is csak akkor éri el a közjegyzői intézmény a kívánt eredményt, ha a helyetteseknek jogos igényeik kielégítésére nem kell jóval hosszabb ideig várakozniok, mint ahogy azt az igazságosság és méltányosság elvei megkívánják, s bár a pályázatoknál való néhányszori mellőzés, mint minden vereség, csak a gyöngét veri le, az erőset ellenben megacélozza, de a mellőzéseknek állandóan megismétlődő hosszú sorozata minden önérzetes és ambiciózus embert fáradttá, szomorúvá és elkeseredetté tesz. Fáradt, szomorú és elkeseredett közjegyző-helyettesekből ugyanilyen közjegyzők fognak kikerülni, már pedig az ország és a közjegyzői intézmény érdeke ennek épp az ellenkezőjét kívánják meg.

A fentiekben voltam bátor ismertetni a valódi közjegyző-helyettesek sérelmét és rámutatni annak a közjegyzői intézmény szempontjából káros voltára. Ezek után kérem, engedjék meg, hogy szíves türelmüket még rövid időre, a fájó seb gyógyítási módjának, helyesebben a gyógyítási mód elősegítésének feltárásá-

val vegyem igénybe és ehhez ennek a vándorgyűlésnek erkölcsi támogatását kérem.

Az igazságügyi szolgálat — és általában a közsolgálat — minden ágában külön méltánylásban részesülnek a hadviseltek érdemei, kivételt ez alól egyedül a közjegyző-helyettesi kar képez. A hadviselt ügyvédek kamaránként már régen külön jegyzékbe foglaltattak azért, hogy a vagyonfelügyelői, tömeggondnoki és ügygondnoki kirendelések elsősorban az ő soraikból kerüljenek ki. Azt hiszem, főlegesen bővebben indokolnom, hogy a hadviselt ügyvédekkel egyenlő elbánást érdemelnének meg a hadviselt közjegyző-helyettesek is, de ennek intézményes biztosítását fájdalommal nélkülözzük.

Az Igazságügyminiszter Úr őexcellenciája legutóbb az igazságügyi költségvetés vitájában a következőket mondotta: „a közjegyzői állások betöltésénél vissza kell térnem arra a régi szisztémára, amely a háború előtti időkben gyakorlatban volt, nevezetesen, hogy bizonyos kisebb arányban nemcsak közjegyző-helyetteseket, hanem érdemes, a gyakorlati életben bevált ügyvédek is kineveztek közjegyzőknek.“

Legyen szabad ezzel kapcsolatban arra rámutatnom, hogy a békebeli viszonyokra való visszatérés mindenütt csak a háború okozta bajok és sebek megszüntetése, illetve gyógyítása után következett be, ez a szanalás pedig a hadviselt közjegyző-helyetteseknél még nem nyert teljes befejezést.

Azt hiszem, hogy ezen a vándorgyűlésen nem lehet véleménykülömbőség a tekintetben, hogy amennyire helyes és a közjegyzői intézmény szempontjából kívánatos az újabb közjegyzői állások rendszeresítésének beszüntetése és a menekült közjegyzők elhelyezése érdekében a multban rendszeresített, helyenként még a legszükségesebb megélhetést sem nyújtó közjegyzői állások leépítése, épp annyira kívánatos, jogos és méltányos az a kérelem, hogy a közjegyzői kinevezéseknél a hadviselt közjegyző-helyettesek a más pályán működőkkel szemben előnyben részesüljenek.

Épp ezért vagyok bátor betérjeszteni és tisztelettel elfogadásra ajánlani a következő határozati javaslatot:

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Egyletének Debrecenben 1927. évi június hó 5. és 6. napján megtartott első vándorgyűlése a legmélyebb tisztelettel kéri dr. Pesthy Pál igazságügyminiszter

úr öexcellenciáját, miszerint kegyeskedjék a közjegyzői kinevezéseknél a tényleges gyakorlatot folytató, valódi közjegyző-helyetteseket a más pályán működőkkel szemben előnyben részesíteni.

K Ö Z L E M É N Y E K.

Halálozás. Berzsenyi János dr. lengyeltóti kir. közjegyző, érdemes kartársunk Lengyeltótiban f. é. október hó 6-án hirtelen elhunyt. Kegyelettel őrizzük meg emlékét.

A pécsi közjegyzői kamara f. é. szeptember 8-án tartotta 54. rendes közgyűlését.

A közgyűlés megnyitása után napirend előtti felszólalásában Kasza Sándor dr. marcali kir. közjegyző a következő indítványt nyújtotta be:

„Indítványozom, hogy a mai közgyűlésen Madarász István dr. kamarai elnökségének 20. évfordulóján, — elnökünknek azért a fáradhatatlan, lelkes tevékenységéért, melyet a közjegyzői intézmény fejlesztése és a közjegyzői kar érdekeinek istápolása körül kifejtett s amely érdemeinek elismerése felsőházi taggá történt megválasztásában oly kimagaslóan jutott kifejezésre, — s azért a szeretettel teljes jóságos barátságáért, amit a kamara egyes tagjaival szemben mindenkor tanusított, — fejezze ki a közgyűlés leghálásabb elismerését s az egyes tagok legszivesebben viszonzott kartársi szeretetét. — Húsz éves elnöki jubileuma s felsőházi tagsága alkalmából a legbensőbb örömmel üdvözlőlvén, — kérjük a Mindenhatót, hogy a közjegyzői intézmény fejlesztésére, a kar erkölcsi emelésére a pécsi kamara díszére és büszkeségére, — testi — lelki épségben és munkakedvében, — szeretett elnökünket még soká éltesse!

Kérem ezt azt indítványomat a mai közgyűlési jegyzőkönyvben megörökíteni.“

A közgyűlés ezen indítványt egyhangú lelkesedéssel teszi magáévá és megörökítésül jelen jegyzőkönyvében szó szerint felvenni rendeli.

Dr. Madarász István kamarai elnök meghatottan köszöni meg a kamara tagjainak ezen indítványban is kifejezésre jutó szeretetét, bizalmát és megbecsülését. Foglalónak tekinti ezt azon kötelezettségének teljesítésére, hogy mindenkor, mindenkivel szemben meg-

védje a kar igazát és egész erejével dolgozzék az intézmény fejlesztése és kellő színvonalra emelése érdekében.

Hosszabb, a kar helyzetére és a kamara beléletének minden mozzanatára kiterjedő elnöki jelentés után tárgyalta a közgyűlés az 1927: IV. tc. végrehajtási rendeletének véleményezésre kiadott, az elnök által ismertetett és commentált, egész terjedelmében fel is olvasott tervezetét. Élénk és hosszabb eszmecsere után a közgyűlés egyhangulag elfogadta előterjesztését, köztük azt, hogy a kamara a szept. 18-ára kitűzött kamaraközi választmányi ülésen kiküldöttei útján résztvesz. Erre kiküldettek dr. Madarász István elnöklete alatt dr. Angyal Béla pécsi, dr. Rusa Ernő szigetvári, dr. Örley György nagykanizsai és dr. Mike Imre nagyatádi kir. közjegyzők, azzal, hogy mindaz, amit a kamaraközi választmányi ülésen elfogadnak, a pécsi kamara által is elfogadottnak tekintendő. Járjanak el legjobb belátásuk szerint.

Ezután az elnök úgy saját, mint tisztársai nevében lemondván eddig viselt kamarai tisztségükről, megválasztattak az 1927—1928. kamarai évre:

elnökké: Dr. Madarász István pécsi kir. közjegyző

választmányi tagokká: dr. Kasza Sándor marcali, dr. Rusa Ernő szigetvári, dr. Angyal Béla pécsi és dr. Mike Imre nagyatádi kir. közjegyzők,

választmányi póttagokká: dr. Nemes József bonyhádi és dr. Pálffy Gyula pécsváradi kir. közjegyzők.

A fegyelmi bíróság tagjai lettek: dr. Pálffy Gyula pécsváradi és dr. Szlávi Kornél mohácsi kir. közjegyzők, póttagjai pedig dr. Angyal Béla pécsi és dr. Guthy János dombovári kir. közjegyzők.

A Tesz adománygyűjtéséről. Hogy jótékony célra gyűjteni nem kellemes, az bizonyos, de hogy jótékony célra *kell* gyűjteni s hogy ezen kellemetlenséget magunkra vállalni igen gyakran emberi, sőt honpolgári kötelesség, az még bizonyosabb. Sok jótékony intézményünk, amelyre feltétlenül szükségünk van, elsenyvedne, ha például nagyobb városainkban hölgyeink időről-időre nyilvános gyűjtéseket nem rendeznének. Ők nem röstellik gyakran még zimankos időben is, reggeltől-estig utcasarkon perselyezni. Meg is érdemlik érte hálás köszönetünket. Azon nincs röstelni való, hogy a járó-keelő közönséget a perselyezéssel „moleasztálják“, ám azok-

nak volna okuk a röstelkedésre, akik a perselyezés elől kitérnek s akik mitsem adnak.

Hogy a „Tesz“ céljait támogatni emberbaráti sőt hazafiúi kötelesség, azt tán fölösleges vitatni. Azon adománygyűjtési kérelmet, amellyel a közjegyzői karhoz fordult, az igazságügyminisztérium is támogatja, tehát egy okkal több, hogy a közjegyzők az ő kérelmüket el ne hárítsák maguktól.

Én így fogtam fel ez ügyet s az egylet választmánya nem különben. Így történt aztán, hogy az egylet február havi közgyűlésének tárgysorozatába ezen ügy felvételét, amiről az összes kartársak a közgyűlési meghívók által kellően értesültek. — A közgyűlés — mely éppen ez alkalommal a szokottnál sokkal látogatottabb volt — a „Tesz“ adománygyűjtésének támogatását egyhangulag elfogadta. A közgyűlés után azonnal körlevélben értesítettem erről az összes kartársakat s az ügy meleg felkarolására kértem őket. Erre sem érkezett hozzám semmi tiltakozás vagy elhárító nyilatkozat.

Most, amikor a bel- és igazságügyminisztériumok jóváhagyásával a gyűjtésre vonatkozó nyomtatványok szétküldettek, váratlanul szinte tömegesen érkeztek azok vissza (mintegy 20%), olykor udvarias mentegetőző, olykor azonban rideg, sőt éles hangú levél kíséretében. A visszautasítás megindokolása nagyon különböző.

Egynémely kartársam önérzetét sérti az, hogy a befolyó adományok 5%-a kezelési fáradság fejében levonható. Az illetők nem olvasták végig a kísérő körlevelet, melynek első oldalán az utolsó előtti sorban elég világosan megírtam, hogy az „iroda“ részére — értsd: a kezelést végző irodai alkalmazott részére — vonandó le 5%. De magától érthető az is, hogy ez a levonás nem kötelező. Akinek nincs irodai személyzete, vagy ha az akár a principális, akár az irodai alkalmazott önérzetét sérti: ki akadályozta volna meg őt abban, hogy az 5% levonása nélkül küldje be az összeget?

Még több kartársunk büszkeségét viszont az sérti, hogy az adományokban a közjegyzői nyugdíjalap is részesül. Azt nekünk saját emberségünkben kell megteremteni. Helyes. Szeretem, ha a magyar büszkébb a spanyolnál is. De miért nem szólaltak fel az ellen mindjárt az első körlevél után? Aztán őket is mi akadályozta volna abban, hogy a nyugtákon az adományban részesülő intézmények közül egyszerűen kitorölje? A „Tesz“ ezt is köszönettel fogadta volna. Aztán arról is lehetne ám vitatkozni, hogy szégyen-e ránk nézve,

ha nyugdíjintézetünk is részesül az adományban. Megjegyzem, hogy nem az én ideám.

A legtöbben azzal mentegetőznek, hogy a klientelájok túlnyomó részben kisgazdákból áll, azok pedig semmi áron adakozásra nem kaphatók. — Az igazán sajnálatos körülmény. — De fölvetem a kérdést: különben sok jó tulajdonsággal bővelkedő népünkre nem kell-e oly irányban hatni, hogy a szükkeblű önzés csigaházából mielőbb bontakozzék ki? E népnevelő feladatra első helyen ugyan a pap van hivatva felekezeti különbség nélkül, másodsorban a néptanító, de úgy vélem, hogy legalább is a harmadik hely illeti meg a kir. közjegyzőt, mint a nagy közönségnek eminenter bizalmi emberét. Ugy gondolnám, hogy a népnevelő munkából is bizonyos fokig illenék kivenni részünket. Elismerem, hogy ez sem kényelmes feladat, de hát nem is a kényelemkeresés az emberi élet főcélja.

Végül igen sok kartársam azzal védekezett, hogy kerületének lakossága oly szegény, hogy eredményes gyűjtés úgyszólván ki van zárva. Ez az egyetlen argumentum, amely előtt meghajlok.

Magától értendő, hogy a gyűjtésre senkit sem lehet kényszeríteni. Egy kényszert mégis ismerek: a jó ügy iránti kötelesség érzetet.

Nem hagyhatom szó nélkül, hogy néhány kartársunk a nyugta csomag visszaküldésével egyidejűleg a „Tesz“ céljaira kisebb-nagyobb összeget küldött be a sajátjából. Ez bizonyára gavalléros gesztus, de nem ment az önzés bizonyos árnyalatától, mert a gyűjtés kellemetlenségeit akarta így megváltani. Agilis, tapintatos és kitartó gyűjtési munkával bizonyára sokkal nagyobb eredményt bírt volna elérni.

Örömmel állapítom meg azon körülményt, hogy budapesti kartársaink egyike sem hárította el magától a gyűjtést, pedig itt elég nehéz a viszonyok, míg igen jómódú és szinmagyar vidékekről sajna tömegesen érkeztek vissza csomagok.

E sorokkal azon célt kívánom szolgálni, hogy a gyűjtést vállaló kartársakat buzgalmukban megerősítsem, az elhárító kartársakat pedig meggyőzzem arról, hogy aligha jártak el helyesen. Ha az utóbbi sikerül: egy jövőben adandó alkalommal tán ők is másképp fognak eljárni. Optimista vagyok.

osgyáni Rónay Károly dr.

Hagyatéktárgyalási díj alapja. Felkértek bennünket az alábbi sorok közzétételére:

A „Jogi Hírlap“ 1927. évi augusztus hó 21. napján megjelent számában a következő közlemény olvasható:

„A közjegyző a hagyatéki leltár értékét túl alacsonynak találja s hivatkozással arra a kötelezettségére, hogy a leltár értékét helyesen tüntesse fel, kéri díjainak a kiigazított érték szerinti megállapítását. A járásbírósg helyt ad a kérésnek, a budapesti törvényszék elutasítja azt, mert: bár a 117302/1923. P. M. sz. rendelet 7. §-a szerint a kir. közjegyző az esetre, ha a felek megfelelő értéket nem vallanak be, a nézete szerint helyes értéket a tárgyalási jegyzőkönyvben megjelölni tartozik, az ily módon megállapított érték azonban a pénzügyi hatóság részére szolgál, az örökösödési illeték megállapításához szükséges becslésadatul, de a felek hozzájárulásának hiányában, a közjegyzői díj kiszámításához fel nem használható. Ennek az álláspontnak helyességét kétségtelenné teszi az, hogy 17723/1924. I. M. sz. r. 5. §-a utolsó előtti bekezdése szerint, ha a közjegyzői díj alapjául szolgáló értéket a pénzügyi hatóság felelmené, a közjegyző a különbözetet pótlólag felszámíthatja (Budapesti törvényszék mint felfolyamodási bíróság 21. P. F. 6258/1927 Knoblauch 1927. V. 11.)“

Ezen határozat értelmében a budapesti törvényszék alkalmazkodik a törvény és a díjszabályrendelet félreérthetetlen, kétségtelen szavaihoz, mely szerint a közjegyzői díjszámítás alapja *a leltári érték*.

Ezzel a határozattal ellentétben fogadta el a győri kir. törvényszék ugyancsak felfolyamodás folytán, a nagyigmándi kir. járásbírósg sérelmezett Pk. 1211/1926/8. számú végzésének költségmegállapításra vonatkozó elvi álláspontját, utasította el a törvény és rendelet szavaihoz ragaszkodó felfolyamodásnak érdembeli részét s a törvényszéki indokolás ide vonatkozó része szószerint a következő:

„A királyi közjegyző az I. bíróság hagyatékátadó végzésének a közjegyzői munkadíj és költség megállapítására vonatkozó része ellen él felfolyamodással. A közjegyzői díjak megállapításánál irányadónak a bíróság a 60600/1926. I. M. r-et tekintette, mert ezen rendelet 45. §-ának 3. bekezdése értelmében a közjegyzői eljárások után járó azokat a díjakat, amelyek ezen rendeletnek 1927. évi január hó 1-én történt életbelépte előtt ki nem fizetettek, tehát a

jelen esetben is, az id. R. rendelkezései szerint kell megállapítani. Felfolyamodó a hagyatéki tárgyalási díj és pótdíj, az 1.) és 2.) alatti külön jegyzőkönyvek díja, továbbá a forgalmi adó megállapítására vonatkozó I. birói intézkedéseket sérelmezi. az 1894. évi XVI. t.cz. 117. §-a értelmében a közjegyzői díjszámítás alapja a hagyatéki vagyonnak a — terhek levonása nélküli leltári értéke. A jelen esetben a hagyaték leltári értéke a terhek levonása nélkül a 4. sorszámú leltár szerint 366,423.000 K. A hagyatéki tárgyaláson megállapítást nyert, hogy a hagyatékul leltározott ingatlanokból 9010 négyszögöl területű ingatlan nem hagyatéki vagyon, az csak téves telekkönyvezés folytán került az örökhagyó nevére, ezen tévesen az örökhagyó hagyatékául fel leltározott ingatlan értéke 59,306.300 K, mely összeg levonásával a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt megállapítás szerint a hagyatéknek a terhek levonása nélküli értéke 310,116.700 K. Ezt a leltári értéket vette a kir. törvényszék alapul a közjegyzői díjak megállapításánál, tekintettel arra, hogy a hagyatéki leltárba tévedésből felvett többletérték nem szolgálhat alapul a díjmegállapításnál. — stb.“

E törvényszéki végzés alapján a végeredmény; hogy a bíróság 473 P 31 fill. felszámított díj helyett, 386 P 73 fill. díj megfizetésére kötelezte az örökösöket.

A győri kir. törvényszéknek ez a végzése tehát kimondja, hogy a közjegyzői díjszámítás alapja a leltári érték, de azután — szinte nevetséges fordulatot ad a szavak értelmezésének, mert azt állapítja meg, hogy a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben található 310,116.700 K kisebb érték, a leltári érték s nem a leltárban csakugyan szereplő nagyobb érték, vagyis 366,423.000 K, az igazi leltári érték. Ezek szerint, — bár a törvény és rendelet világosan beszél, mert irányadónak csak a leltári értéket határozza meg, — az ellentétes birói döntések ha akarom vemhesnek, ha akarom nem vemhesnek tekintik a törvényes szavakat, mert ha a leltárban tévesen és helytelenül van a hagyaték értékelve s azt a közjegyző a jegyzőkönyvben kiigazítja, akkor csak a leltári kisebb érték lehet alapja a díjfelszámításnak, viszont pedig ha az örökhagyó nevéen álló hagyatéknek hirt magasabb ingatlan-értékről a tárgyalás során kiderül, hogy telekkönyvi tévedésből állanak egyes ingatlanok örökhagyó nevéen, mely tényállásnak kikutatása, megállapítása, a felekkel való megértetése hosszas és nehéz munkát igényel, akkor a győri kir. törvényszék álláspontja szerint már nem a leltári maga-

sabb érték után jár a közjegyzői díj, hanem csak a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben meghatározott kisebb érték után, amit a törvényszéki végzés csak azért minősít leltári értéknek, hogy a törvény és rendelet szavaihoz alkalmazza határozatát, jöllehet így a fehéret feketének, a feketét pedig fehérnek minősíti.

A törvény és rendelet ezen világos szavait a fentiek szerint tehát a bírói gyakorlat mindig a közjegyző kárára ellentétesen magyarázza. Kivánatos volna, hogy ez az ellentétes bírói gyakorlat egységes legyen. Még pedig úgy, hogy minden esetben a leltári érték legyen irányadó a díjfelszámításnál akkor is, ha egyes ingatlanok tévesen állnak örökhagyó nevén, de akkor is, ha a leltári érték téves becslés miatt igen alacsony.

Ugyancsak a hagyatéktárgyalási díjakra vonatkozólag az alábbi sorokat közöljük:

Bírói megbízáson alapuló Hagyatékitárgyalási közjegyzői díj megállapításnál, törvény- és miniszteri rendelettel szemben fejlődhetik-e ki bírói gyakorlat?

Tudomásom szerint a legfelsőbb bíróságnak jogegység tekintetéből hozott határozatai is csak ott, olyan esetekben irányadók, figyelemre méltatandók, hol sem törvény, sem azt pótló rendelet nincs?!

A tárgyalással megbízott közjegyzőt az egész cselekvő vagyone érték után számított díjösszeg megilleti-e, ha tárgyalási határnapot túzött, érdekeltek megjelentek, jegyzőkönyvet vettfel, a hagyatéki cselekvő, szenvedő állagát megállapította, de az örökösök kijelentették, hogy egymással megegyezni nem tudnak, — időközileg pert tettek folyamatba és kérték a tárgyalás felfüggesztését a per befejeztéig, s a hagyatéki ügyiratok betérjesztését?

A per befejeztével jogerős ítéletekkel tárgyalásra ismételtén kikézbcsített e hagyatéki ügyben felszámítható-e az egész előző hagyatéki-, esetleg a perben felemelt cselekvő vagyone érték után az egész tárgyalási díj és a min. rend. 27. §-a alapján levonás nélkül megállapítandó-e?

Nh. W. Sné hagyatéki ügyében a K-i kir. j. b. Pk. 7474/9. 1923. sz. alatt u. i. alábbi végzést hozta:

„A kir. Járásbíróság az örökösök egyértelmű kérelme folytán az iratok betérjesztését tudomásul veszi és az iratokat P. 563/1924 sz. per jogerős befejezéséig nyilvántartásba tenni rendeli. Az eljáró kir. közjegyző díjait és kiadásait 2.819,204 koronában állapítja

meg, amelynek 15 nap alatt leendő kifizetésére az örökösöket végrehajtás terhével egyetemlegesen kötelezi.“

Örökösök ezen végzést felfolyamodták s a K-i. kir. tszék Pkf. 3101/1924-11. szám alatt alábbi végzést hozta:

„A kir. tszék a felfolyamodásnak részben helyt ad, ehhez képest az első bíróság végzését részben és akként változtatja meg, hogy a kir. közjegyző díjait és kiadásait 787,654 azaz hétszáznyolcvannégyezerhatszázötvennégy koronában állapítja meg. Indokok: Az 1924 évi XVI. t. c. 118. §-a szerint megállapított díj átalányért a kir. közjegyző a hagyatéki leltározását, a hagyatéki tárgyalását és az ezzel szorosan összefüggő cselekményeket tartozik teljesíteni s e díj összegét a 121. §. értelmében a bíróság az átadó vagy perreutasító végzésben állapítja meg. A kir. törvényszék a rendelkezéseket úgy értelmezi, hogy a közjegyző díjai és kiadásai megállapításának csak a hagyatéki tárgyalásának befejezése után van helye. Minthogy azonban a hivatkozott törvény 120. §-ának értelmében ha többizben való tárgyalásnak szüksége merül fel és a folytatólagos tárgyalást más közjegyző teljesíti, a díjáltalány megosztásának van helye s minthogy a kir. tszék megállapítása szerint a kir. közjegyzőnek az 1924. évi augusztus hó 25-ikén tartott tárgyalás alkalmával kiadásai merültek fel és őt a tárgyalásért díj illeti meg, a kir. tszék a hagyatéki tárgyalásáért járó egész díjáltalány aránylagos megosztását most már helyénvalónak találta s ezért az elsőbíróság végzését megváltoztatva, a kir. közjegyző részére díjáltalány aránylagos része fejében 700,000 koronát, mint a kifejtett tevékenység ellenértékével arányban álló összeget és az igazolt kiadások fejében 74,654 koronát megállapított.

A per befejezése után a K-i kir. j. bíróság ítéletekkel megállapított érték után Pk. 7474/17—1923. sz. átadóvégzéssel 3,338.243 korona közjegyzői díj és kiadás megfizetésére kötelezte az örökösöket. Amit örökösök felfolyamodására a K-i kir. tszék Pkf. 300/21—1927. sz. végzésével 2,638.243 koronára leszállított; előzőleg hozott végzésének indokai alapján, mert a per előtti tárgyalás 700,000 korona díját leszámította.

A óvás-kimutatások ügyében közöljük az alábbi igazságminiszteri rendeletet: Az óvatolt váltókról havi kimutatások készítése tárgyában folyó évi augusztus hó 26-án 40.860/1927. I. M. szám alatt kelt rendelet egyöntetű alkalmazása végett értesítem

Címet, hogy abban az esetben, ha valamely hónapban váltóóvás nem fordult elő, a rendelettel megszabott mintának megfelelő kimutatásban az összegek feltüntetésére szánt rovatot „nem fordult elő” szavakkal kell átírni és az így kiállított kimutatást kell beküldeni. 46,815/927. I. M. VIII. sz. ig. min. rend.)

A jövedelmi adó és a kir. közjegyzők. A jövedelmi- és vagyonadóról szóló 1927. évi 500 P. M. hivatalos összeállítás végrehajtása tárgyában 50000/1927. VII. P.M. rendelet 5. §. 10. pont a) alpontja szerint a közszolgálatban állók szolgálati illetményei és ellátásai a jövedelmiadó alól teljes összegükben mentesek. A közszolgálatban állóknak ezt követő felsorolása ugyan a kir. közjegyzőket ezen foglalkozási ág szerint fel nem említi, ez a felsorolás azonban nem kimerítő, hanem csupán exemplikativ s így joggal vitatható kérdés, hogy a jövedelmi adózás nézőpontjából a kir. közjegyzők közszolgálatban állóknak tekinthetők-e s hogy ennek következtében jövedelmi adó fizetési kötelezettségük megállapítható-e. Hogy törvényes rendelkezések s az ezek alapján kifejlődött gyakorlat a kir. közjegyzők közhivatalnoki minőségét több vonatkozásban megállapították, ez vitathatatlan. A hivatkozott rendeletek intenciója is kétségtelen abban a tekintetben, hogy a közhivatalnokok jövedelmi adómentességet élvezzenek. Most már tehát csupán arról volna szó, hogy adózási szempontból a közjegyzők közhivatalnoki minősége a „közszolgálatban álló” fogalmával a törvényes intenció szerint egybe esik-e. Egy kir. közjegyző-helyettes az alsófokú pénzügyi hatóságok jövedelmi adót megállapító határozata ellen panasszal élt a kir. közigazgatási bírósághoz, amely 10.211/1926. P. számú ítéletével a panasznak ugyan nem adott helyet, azonban az ítéleti indokolás szerint tény az, hogy a kinevezett kir. közjegyzőt több törvényes rendelkezés közhivatalnoknak minősíti, azonban a közjegyző-helyettes, aki állását sem kinevezés, sem választás, hanem magán megállapodás alapján tölti be, az őt alkalmazó közjegyzőnek szolgálatában áll s így nem köz-, hanem magánalkalmazott, reá tehát a fentemlített törvényes rendelkezés alkalmazást nem nyerhet. Az ítéleti indokolásban hivatkozott törvényes rendelkezés pedig a jövedelmi- és vagyonadóról szóló hivatalos összeállítás 5. §. 10. a) pontja lévén, eszerint az ítéleti indokolás szerint a kir. közjegyzők jövedelmi adómentessége megállapítandó szemben a kir. közjegyző-helyettesekkel, akik eszerint az indokolás szerint magánalkalmazottaknak tekintendők. A közigazgatási

bíróság ilyen jogszerű és a törvényes intencióknak megfelelő álláspontjára hivatkozással, a jövedelmi adót megállapító alsófokú pénzügyi hatósági határozatok ellen értesülésünk szerint több közjegyző élt már panasszal a közigazgatási bírósághoz, amelynek döntése a fentiek után aligha lehet kétséges. (szpt.)

J U D I C A T U R A.

103. Fizetési visszkereset kibocsátó ellen. A váltónak a lejáratkor az elfogadónál be nem mutatása s fizetés hiánya miatt meg nem óvatoltatása következményeként felperes az alperes kibocsátó ellen fizetési visszkeresettel váltói uton fel nem léphet és így felperesnek biztosításhoz való joga is megszűnt, miért is még a netán letett biztosítás is az alperesnek — a V. T. 41. §-a értelmében a kibocsátó elleni visszkereset fenntartására szükséges keltekek hiányában — visszaadandó lenne. (Kúria P. VII. 5932/1926. 1927 május 10.)

104. Jelzálogos hitelezők perbevonása tulajdonközösség megszüntetése iránti perbe. Ha a tulajdonközösség megszüntetését az ingatlan természetben való megosztása útján kéri, azok a hitelezők, akiknek az illető ingatlanokra jelzálogilag bekebelezett vagy előjegyzett követelésük van, alperesekként rendszerint perbe vonandók és meghallgatandók, mert egyrészt ezeknek a követeléseknek fennállása, másrészt a természetben való megosztás következtében a követeléseknek biztosított volta tárgyában teendő nyilatkozataik ismerete nélkül a kereseti kérelem érdemében határozni nem lehet. (Kúria 1927. jan. 11. P. V. 426/1926. sz. PTKJT. VIII. 98. sz.)

105. Elévült zálogjog törlése. Habár zálog és alzálogjogok bekebelezése, illetve előjegyzése óta a 32 évi elévülés határideje már eltelt, mégis ezeknek elévülés jogcímén, kérvényi uton való törlése helyt nem foghat, mert annak megállapítása, hogy az elévülés tényleg bekövetkezett-e, nem lett-e az félbeszakítva, csak

perben foghatna helyet, amely perben hozandó ítélet lenne az az okirat, melynek alapján — elévülés címén — a kérdéses zálogjogok törölhetők lennének.

A haszonélvező halálától számított három éves határidő eltelte után a haszonélvezeti jog és az erre bejegyzett korábbi jogok is törölhetők a halotti anyakönyvi kivonat alapján. (Bpesti Tszék, 1926 márc. 3., 21. Pf. 3446/1926. sz.)

106. Váltó bemutatása. Nem vitás, hogy a váltó elfogadójának kérelmére a váltó lejáratát előtt a kényszeregyességi eljárás megindított és, hogy az ezen eljárás megindítása után 1926 március 22-én felvett óvás szerint a váltónak a Vt. 29. §-a értelmében adandó biztosítás végett az elfogadónál eszközölt bemutatása sikertelen maradt.

Nem vitás az sem, hogy a váltónak a jelen per folyama nevezetesen a fellebbezési eljárás alatt beállott lejáratokor az az elfogadónál fizetés végett be nem mutatott s fizetés hiánya miatt meg nem óvatoltatott.

Ily tényállás mellett a váltóbirtokos felperesnek az alperes mint váltókibocsátó ellen biztonság hiánya miatt Vt. 29. §-ának 1., 2. pontjaira alapított és alperesnek a váltóösszeg birói letétbe helyezésére leendő kötelezése iránt indított keresete jogszerű alappal nem bír, mert a váltónak a lejáratkor az elfogadónál be nem mutatása s fizetés hiánya miatt meg nem óvatoltatása következményeként felperes az alperes kibocsátó ellen fizetési visszkeresettel váltói úton fel nem léphet és így felperesnek biztosításhoz való joga is megszűnt, miért is még a netán letett biztosítás is az alperesnek — a Vt. 41. §-a értelmében a kibocsátó elleni visszkereset fenntartására szükséges kellékek hiányában — visszaadandó lenne. (Kúria P. VII. 5932/1926.)

107. Életbiztosítási összegnek hagyatékhoz tartozósága. Ha az életbiztosító kötvényben kedvezményezettként az örökösök vannak is kijelölve és osztály alá bocsátás nem történt: az életbiztosítási összeg nem tartozik a biztosított örökhagyó hagyatékához, hanem ez összeg a biztosítási szerződésből közvetlenül folyó joguknál fogva illeti meg a kedvezményezett örökösöket. Tehát a kir. járásbíróság hatáskörét túllépve járt el akkor, amidőn a szóban forgó életbiztosítási kötvényeknek, a hagyatékhoz nem tartozó értéke

kifizetése kérdésében rendelkezett. (Bpesti, Tszék 21. Pf. 3279—39 1926. sz.)

108. Rendelvényes megjelölése a váltón. Indokok: A cég a kereskedőnek, vagy kereskedelmi társaságnak az üzlet folytatásánál használt neve s az egyéni céggel annak tulajdonosa van üzleti nevével megjelölve.

Ez áll abban az esetben is, ha a cég nincs is bejegyezve, mert ennek következménye lehet a KT. 16. és 21. §-aiban foglalt joghátrányok viselése, de nem az, hogy a be nem jegyzett egyéni cég nem létezőnek, vagy pedig a cégtulajdonostól különálló jogalanynak tekintessék.

A nem vitás tényállás szerint P. Sz.-né i—i lakos folytatja kőszénbánya és széneladási üzemét a kereseti váltón rendelvényesként s a perben felperesként szereplő „P—i bánya“ be nem jegyzett cég alatt s ebből a fentiek szerint folyik az, hogy üzleti nevével P. sz.-né jelöltetett meg a kereseti váltón rendelvényesként s lépett fel a perben felperesként.

A V. T. 3. §-ának 3. pontja, amelynek rendelkezése szerint a váltón valamely cég is megjelölhető rendelvényesként, nem tesz különbséget bejegyzett s be nem jegyzett cég között s ezért nem állhat meg az alpereseknek a törvény által megkivánt rendelvényes megnevezésének hiányára alapított kifogása.

P. Sz.-né egyéni cége üzleti neve alatt mint rendelvényes legitimálva van mint váltóbirtokos s ez alapon egyéni cége alatt felléphetett keresettel, illetve visszkeresettel a váltón elfogadó, illetve kibocsátóként szereplő alperesek ellen. Alaptalanok tehát az ennek ellenkezőjét vitató alperesi kifogások is. (Kúria Pf. VII. 576/1927. sz.)

109. Hagyatéki bíróság illetékessége. Az 1891: XIII. t.-c. 128. §. utolsó bekezdésének figyelembevételével az 1911: I. t.-c. 53—51. és 4. §-ai értelmében mint az említett két járásbíróság legközelebbi közös felsőbírósága a felmerült pozitív illetékességi összeütközés kiküszöbölésére hivatott.

Ennek folytán a budapesti I—III. ker. kir. járásbíróság felterjesztése folytán a kir. törvényszék eljáró bíróságul a budapesti I—III. ker. kir. járásbíróságot jelölte ki, mert az 1891: XVI. t.-c. 7. §-ának 3. bekezdése értelmében figyelemmel arra, hogy

az örökhagyó csak külföldön birt. lakással, külföldön halt el és a hagyatéki vagyon az utóbb említett járásbiróság területén fekszik — az örökösödési eljárásra ez a járásbiróság birt. illetékességgel. (Budapesti törvényszék. 21. Pf. 1457—1927.)

110. Hagyatéki eljárás idegen birtokban levő ingatlanokra. Addig míg nincs tisztázva az a kérdés, hogy az ingók az örökhagyó tulajdonai voltak-e vagy nem, nem is lehet szó arról, hogy az ingókat illetőleg az örökhagyó után jogosult-e valaki örökölni.

Igaz, hogy az ingók hagyatéki minőségét nem örökös-ként érdekelt személyek tagadják s így a hagyaték átadása és a tulajdoni igénylőknek a törvény rendes útjára utasítása is helyet foghatna, — azonban a tulajdoni igénylők már a leltározáskor tiltakoztak az ingók hagyatékként való leltározása ellen, az ingók birtokukban is vannak s az örökös az ingókhoz a birtokos vonatkozása esetén átadó végzés birtokában is csupán per útján juthatna, — célszerűtlen és megokolatlan tehát a hagyaték-átadó végzés hozatala.

Nincs helye azonban a perre utasításnak sem, mert ez tisztán öröklési jogi kérdésekben alkalmazható intézkedés, a jelen esetben pedig tulajdoni igényekről is szó van s így a perindítás elmulasztásának következményeként átadó végzés hozatalának lehetősége — fenn nem forogna. Idegen tulajdon ugyan is a perindítás elmulasztása esetén sem volna átadható. (Budapesti Törvényszék 21. Pf. 5615/1927. 11.)

111. Örökösödési bizonyítvány kiadása, ha az oldalági örökös kiskoru. Az id. törv. szab. I. R. 14. §-a szerint ugyanis hitvestársi öröklésnek van helye a szerzeményi javakban, ha leszármazó egyenes örökösök nincsenek.

Örökhagyó után leszármazók nem maradtak, a vélelem amellett szól, hogy a hagyatéki vagyon szerzeményi jellegű, tehát hitvestársi örökség tárgya. Olyan adatok, amelyek ezt a vélelmet megdöntsék, fel nem merültek, ellenkezőleg az örökhagyó és hitvestársa házasságkötésének időpontja, valamint a hagyaték ingatlanszerzési módja és ideje, melyek az örökösödési bizonyítvány kiállítása iránti kérelem csatolmányaiából kitűnnek, továbbá a „Végrendelet“-nek címzett okirat tartalma oly adatok, amelyek ezt a vélelmet nagymértékben megerősítik.

Ilyként az eljárásnak hivatalból való megindításának esete fenn nem forogván, örökhagyó hitvestársa, mint kizárólagos örökös, az örökösödési bizonyítvány kiállítása iránti kérelmet előterjeszteni jogosult volt.

Az örökösödési eljárás hivatalból való megindításának helye azért nincs, mert a kiskorú (aki egyébként időközben a becsatolt tanúsítvány —X/a— szerint nagykorú lett) csupán ági vagyon esetén volna örökösnek tekintendő, már pedig a fentiek szerint ilyen az örökhagyó után nem maradt. Az a körülmény, hogy a kiskorú a vagyon ági eredetének igazolása esetére örökössé válna, az örökösödési bizonyítvány kiállítása iránti eljárás folyamatba tételét nem akadályozza, mert az Ö. E. 100. §. 2. bekezdése szerint az ugyan-ezen § első bekezdése értelmében kibocsájtandó hirdetményt a gyámhatóságnak is meg kell küldeni s ezzel a kiskorú érdekeinek védelme ezirányban kellőleg biztosítva van. (Budapesti Törvényszék, 21. Pf. 14.381/1926.)

112. Perre utasítás, ha az oldalági örökös az özvegy érdemtelenségét vitatja. A hagyatékot képező ingóságok birtokában egyik örökös sincs, hanem a hagyatéki hitelező van birtokban. Ezt, valamint azt figyelembe véve, hogy bár az örökhagyó testvére nem állította, hogy örökhagyó után maradt ingóságok ági vagyont képeznének, mégis mivel az özvegynek hitvestársi öröklésre való érdemtelenségét állította és nincs kizárva, hogy állításának bebizonyításával oldalági örökösödési igénye támad, — olyan „érdekelt“-nek tekintendő, akit az 1894. évi XIII. t.-c. 84. és 85. §-a értelmében az itt kifejtett és a járásbiróság végzésében helyesen felhozott indokoknál fogva az örökhagyó özvegyével szemben perre kellett utasítani. (Budapesti törvényszék, mint felfolyamodási bíróság, 21. Pf. 16,217/1926., 1926. XII. 28.)

113. A törvény rendes útjára utasítás. Perre utasításnak (V. E. 84—85. §§.) csak tisztán öröklési jogi kérdésekben van helye, míg a jelen esetben az örökösök között nem az öröklési igény, hanem a hagyaték egy részének állaga, illetve értéke vitás s az első bíróság ez felismerve, az Ö. E. 73. §. 2. bek. értelmében helyesen határozott. (Budapesti Törvényszék, 21. Pf. 4205/1927. V. 11.)

114. Hagyatékátadó végzés jogerejének hatálya. Kiemeli

a kir. törvényszék, hogy valamely perbeli, vagy perenkívüli jogcselekmény indító okait a perjogi hatály szempontjából a bíróság nem köteles, de nem is jogosult vizsgálni s ekként valamely határozat jogerőre emelkedésének feltételeként a feleknek a jogorvoslat használata iránt tett nyilatkozataira nézve — ezek magánjogi alapjait figyelembe venni. Az adott esetben az a körülmény, hogy az átadó végzés elleni felfolyamodások visszavonásának alapjául szolgáló magánegyesség az egyik örökösre nézve érvénytelen, csupán oly anyagjogi igények támasztására vezethet, amelyek az örökös nevében a nyilatkozatot tevő ügyvéd közötti megbizási viszonyból fakadnak, vagy amelyek az egyezségi szerződés megkötésénél szereplő más érdekeltnek, esetleg vétkesnek tekinthető magatartásából keletkezhetnek, de a hagyatékadó végzés jogerősségét el nem enyészítheti.

E döntésnél nem hagyta figyelmen kívül a kir. törvényszék az 1894. évi XVI. t. c. 89. §-ában foglalt jogszabályt, melynek értelmében a hagyatékadó végzés anyagi jogereje csak az öröklési igényekre fennálló elévülési határidő leteltével következik be, azonban e szabály figyelembe vételével is az alakilag jogerőre emelkedett hagyatékadó végzés rendelkezéseit hatályosnak kell tekinteni mindaddig, míg valamelyik érdekelt fél olyan jogerős, peres úton nyert határozatot nem mutat fel, amely a csupán alakilag jogerőre emelkedett átadó-végzést kifejezetten hatályon kívül helyezi.

Nincsen kizárva, hogy az érdekeltnek a hagyatékat-átadó végzés foganatosításának módja tekintetében, ha ezt a gyakorlati szempontok kívánják, megegyezzenek s ennek kivitele végett, ha elkerülhetetlenül szükséges, tiltó rendelkezés hiányában a hagyatéki bíróság közreműködését is igénybe vegyék, azonban a már kifejtetteknél fogva a már letárgyalt és átadott hagyatéki vagyona nézve a hagyatéki átadó-végzés megújítására ezek a gyakorlati szempontok sem vezethetnek. (Budapesti Törvényszék, 21 Pf. 7127/1927.)

115. Közjegyzői hagyatéktárgyalási díj. Az Ö. E. 121. §. a törvény rendes útjára utasítás esetére nem zárja ki a költség megállapítását s mert a kir. közjegyző végzett munkája ellenértékének behajtásától bizonytalan ideig el nem zárható. (Budapesti Törvényszék 21. Pf. 5615/1927.)

116. Közjegyzői hagyatéktárgyalási díj a hagyatékat

leltári értéke után számítandó. Bár a 117.302/1923. P. M. sz. rendelet 7. §-a szerint a kir. közjegyző az esetre, ha a felek megfelelő értéket nem vallanak be, a nézete szerint helyes értéket a tárgyalási jegyzőkönyvben megjelölni tartozik, az ily módon megállapított érték azonban a pénzügyi hatóság részére szolgál az örökösödési illeték megállapításához szükséges becslés adatul, de a felek hozzájárulásának hiányában a közjegyzői díj kiszámításához fel nem használható.

Ennek az álláspontnak helyességét kétségtelenné teszi az, hogy 17,723/1924. I. M. sz. r. 5. §. utolsóelőtti bekezdése szerint, ha a közjegyzői díj alapjául szolgáló értéket a pénzügyi hatóság felemelné, a közjegyző a különbözetet pótlólag felszámíthatja. (Budapesti Törvényszék, 21. Pf. 6258/1927.)

117. Kiskorú örökös ügygondnoki díjainak viselése. Az 1894. évi XVI. t. c. 123. §-a értelmében az örökösödési eljárás során minden érdekelt maga viseli saját költségeit s a jelen esetben az ügygondnok költségeit maga az ügygondnokolt kiskorú tartozik megfizetni, továbbá, mert az ügygondnoki díj előlegezésére az ügygondnokolton kívül más örökös a Pp. 434 §. analógiájára csak akkor kötelezhető, ha az ügygondnokolt távolléte az ügygondnoki díj iránti igény közvetlen érvényesítését akadályozza. (Budapesti Törvényszék 21. Pf. 1595/1927.)

118. Ismeretlen örökös ügygondnokának díja. Az 1894. évi XVI. t. c. 123. §-a értelmében az örökösödési eljárás során minden érdekelt maga viseli saját költségeit s így az ismeretlen tartózkodású örökös részére kirendelt ügygondnok költségeit maga az ismeretlen örökös tartozik megfizetni, azonban arra való tekintettel, hogy az ügygondnokolt távol van, ebben az esetben a fennálló joggyakorlatnak megfelelően alkalmazni kell a Pp. 434. §-ának rendelkezését, amiért is a kir. törvényszék a mennyiségileg meg nem támadott ügygondnoki díj előlegezésére az örököst kötelezte, akinek módjában áll az előlegezett összeget az ügygondnokolt örökrészből perenkívül, minden más követelést megelőzően, vagy az ügygondnokolttól egyébként követelni. (Budapesti Törvényszék 21. Pf. 882/1927.)

119. Az ingatlanra vonatkozó szóbeli szerződés érvényessége az örökhagyó életében kötött osztályegyességnél. Az örökösök az apai vagyon megosztásakor a még életben levő

édesanyjuk hagyatékára is osztályegységét kötnek, az osztályegységet azonban nem foglalják írásba. A végrendeleti örökös vitatja a később kelt végrendeletnek a szóban kötött osztályegységgel szembeni érvényességét. A Kuria elutasítja, mert:

Az anyai ingatlanokra vonatkozóan létrejött megállapodás a peres felekre kötelező, annak ellenére, hogy annak tervbevett írásba foglalása elmaradt. (Kúria I. 7774/1925. sz.)

120. Ingatlan adásvételi szerződéstől visszalépés. Az ingatlan telekkönyvei a megszállott Komáromban vannak s a közlekedés fizikai és politikai nehézségei miatt vevőnek nem volt módjában azokat megtekinteni. Ebbeli mulasztása tehát a közönséges gondosság elmulasztásának nem minősíthető. Ezért az adott esetben nem alkalmazható felperessel szemben az a rendes körülmények között érvényes ingatlan forgalmi jogszabály, hogy a telekkönyvi állapot rendezetlensége nem ok az ingatlanra vonatkozó adás-vételi szerződés hatálytalanítására s így a felperes joggal elállhatott a reája nézve érdekét veszített ügylettől és joga volt ahhoz, hogy a szerződésnek alperes hibájából való hatálytalanítását szorgalmazza. (Kúria V. 3517/1926. sz.)

121. Kötelesrészt sértő rokon átruházás visszterhes voltának igazolása. A m. kir. Kuria gyakorlata szerint a közeli rokonok közt történt vagyonátruházás a kötelesrésze jogosult örökösökkel szemben ingyenesnek vélelmezendő s az ügyletről készült okiratnak a kikötött ellenérték kifizetését elismerő vagy tanúsító tartalma a visszterhes valóságos kikötésének és szolgáltatásának megállapítására nem elegendő, hanem az ügylet visszterhes voltát vitató fél tartozik az ellenérték valóságos kifizetését, tehát nemcsak annak átadását, hanem azt is bizonyítani, hogy az ellenérték kifizetésére megfelelő vagyoni ereje volt.

A szóbanforgó ügyletekről készült okiratok tehát — noha a Pp. 315. §-a értelmében teljesen bizonyítják, hogy az örökösök a vételárként kitüntetett összegek felvételét elismerte s azt is, hogy a kikötött vételár leolvasása is megtörtént — egymagukban nem alkalmasak az ügyletek visszterhes voltának a megállapítására, hanem ehhez még az is szükséges volna, hogy az ügyletek visszterhes voltát vitató alperesek bizonyítsák, hogy az ellenérték szolgáltatására megfelelő vagyoni erejük volt. (K. I. 281/1926. sz.)

122. Végrendelet alakszerűsége. Az 1876. XVI. t. c. 8.

§-a szerint a tanúk alkalmazásával alkotott több ívből álló végrendelet iverit összefűző zsinór két végét a végrendelezőnek és az egyik tanúnak külön-külön kell pecséttel megerősíteniök. A nem ekképen kiállított több ívből álló végrendelet akkor is érvénytelen, ha kétségtelen, hogy a végrendelet iveri ki nem cseréltettek.

Az örökösök végrendeletét összefűző zsinór végei azonban csak egy pecséttel vannak leragasztva. A törvény szerint megkivánt másik külön pecsétnek a hiányát nem pótolhatná az sem, ha bizonyítást nyerne, hogy a leragasztásra szolgáló papírdarabra a bírósági pecsétnyomot az örökösök és a végrendeleti tanúként szerepelt egymásután külön-külön rányomták, (Kúria P. I. 1562/1926. sz.)

123. Hozomány valorizációja. A készpénzbeli hozományt, mint családjogi viszonyon alapuló tartozást a bírói gyakorlat értelmében teljesen felértékelten kell visszaszolgáltatni. (Kúria P. III. 1958/1926. sz.)

124. Részvénytársaság. Igazgatósági tag felelőssége bejegyzés előtt. A K. T. 186. §-a azt, hogy a részvénytársaságot hatóságok és harmadik személyek irányában az igazgatóság képviseli, nem teszi függővé attól, hogy az igazgatóság tagjai a cégjegyzékbe bevezették és ez a bevezetés közhírré tétel-e, a 184. §. utolsó bekezdéséből pedig csak az következik, hogy a részvénytársaság igazgatói minőség megszűnése a cégjegyzékbe eszközendő bevezetés és közhírré tétel előtt harmadik személy ellen csak annyiban érvényesíthető, amennyiben bebizonyítható, hogy a harmadik személy az igazgatói minőség megszűnéséről tudomással bírt.

Nem sértett tehát jogszabályt a felelősségi bíróság, amikor az 1923. évi november hó 4-én kelt kötlevelet aláírt dr. K. P-nak, aki ekkor már megválasztott, de még be nem jegyzett igazgatósági tagja volt az alperesi részvénytársaságnak, a kötlevel eredetijén levő aláírását az alperesre nézve joghatályosnak tekintette. (Kúria P. IV. 5413/1926. sz.)

125. Meghatalmazás váltónyilatkozat megtételére. Annak, hogy az adós meghatalmazása alapján maga a hitelező is joghatályos váltónyilatkozatot tehessen az adós nevének aláírásával ennek nevében törvényes akadálya nincs.

A felperes jogelődje a kapott meghatalmazás keretében feljo-

gosítottak volt tekintendő arra is, hogy az alperes nevében 27,000.000 korona váltóösszeg erejéig egy váltó helyett több váltón tegyen elfogadói váltónyilatkozatot, amiből egyébként az alperesre, amennyiben a váltóhitelezőként fellépett felperessel létesült megállapodásnak megfelelően ennek javára 27,000.000 korona váltóösszeg fizetésére köteleztetik, semmiféle joghátrány nem is származik. (Kúria P. VII. 3994/1926. sz.)

126. Csekk bemutatás. Bemutatás határidejének elmulasztása. A felperes az alperestől a követelésére kapott csekket vagy a saját, vagy a csekkösszeg felvételével általa megbízott pénzügyintézet hibájából fizetés végett elkésztett mutatta be az utalványozottnak; következőleg a felperest az 1908: LVIII. t. c. 18. §. 1. bekezdésén alapuló joga érvényesítése esetén túrni tartozik annak a veszteségnek a beszámítását, melyet az általa megtámasztott előző csekkbirtokosnak a bemutatás határideje elmulasztásával okozott.

A felperest pedig mint károsítót nem menti fel az említett törvény 18. §-ának harmadik mondatában megszabott felelőssége alól, sem a felelősségének érvényesítését nem gátolja az a körülmény, hogy az alperes a neki visszaadott csekk alapján a csekket kibocsátó cég ellen az id. 18. §. 2. bekezdése alapján esetleg követelés illeti meg s annak kiegyenlítése révén vesztesége majd csökkenhet. A károsult ugyanis nem köteles arra, hogy a károsító hibájából elértéktelenedett jog alapján harmadik személy ellen támasztható kétes követelésének érvényesítését megkísérelje és annak eredményéig a vele szemben fellépett felperes követelése ellen feltétlenül felhozható beszámítási igénye érvényesítését elhalassza, hanem az, hogy ily követelés esetleg fennáll, csak arra szolgálhat alapul, hogy a károsító az id. 18. §. 2. bekezdésén alapuló és a mindenkor csekkbirtokost megillető követelés érvényesíthetése végett a be nem váltott csekknek ő reá átruházását követelhesse. (Kúria P. IV. 5025/1926. sz.)

127. Valorizáció az örökösödési eljárásban. Az átértékelés a perenkívüli hagyatéki eljárásban nem, hanem csak kontradiktórius peres uton tisztázható. A hagyatéki bíróság el van zárva attól, hogy a valorizálás lehetőségével és mérvével érdemlegesen foglalkozhassék. Ennek a lehetőségnek a hiányában tehát a hagyomány biztosítása szempontjából csupán arra az adatra van utalva,

mely perenkívüli megítélés szerint a hagyomány összegét alakszerűleg igazolja. Már pedig a végrendelet alakszerűleg csupán az ott megjelölt s aranykoronának ki nem tüntetett összegek hagyományozását bizonyítja. (Bpesti Tszék 21. Pf. 9590—9/1925.)

128. Közszerzemény kiadása valorizált készpénzben. Habár a közszerzeményi vagyon, amennyiben az a házasság megszűnésekor természetben megvan, rendszerint természetben osztandó meg s a közszerzői jutalék természetben adandó ki a közszerzői házastársnak, illetve jogutódnak, akik annak kiadását a nem jóhiszemű szerzőtől is követelhetik, a jelen esetben azonban a felperest az ingókból, valamint az amúgy is csekély közszerzeményi ingatlanokból és pedig a telekből és a felülepítményekből eltérő oly kis hányadok (az ingókból $\frac{1}{4}$ -ed rész, a beltelekből $\frac{1}{12}$ -ed rész, házból $\frac{1}{6}$ -od rész, istállóból és pajtából $\frac{1}{4}$ -ed rész) illetik meg az anyja után örökrész címén, hogy a fenforgó esetben a készpénzben való kielégítés a vagyoni viszonyok végleges rendezése és a megosztási per elkerülése okából a felperes érdekében is célszerűbbnek mutatkozik.

Mint hogy pedig ebben az esetben nem átértékelendő követelésről, hanem a természetben járó örökrész készpénzbeli egyenértékéről van szó, a közszerzeményi vagyon jelenlegi értékéből örökség címén felperesre eső összeget egészben kellett felperes részére megítélni (K. I. 7941/1925.)

129. Hagyaték elleni követelés érvényesítése hagyatékadó végzés előtt. A Kúria 42. sz. t. ü. döntvénye szerint az örökhagyó hitelezője az örökség birói átadása előtt is érvényesítheti követelését és mint hogy az örökség miségét, mennyiségét és a hagyatékot birtokban tartó örökösöket a bemutatott haláleset-felvételi ívvel, végrendelettel és perreutasító végzéssel igazolta: a fellebbezési bíróság eljárási jogszabálysértés nélkül mellőzhette a hagyatékra vonatkozó iratok beszerzését és jogszabálysértés nélkül állapíthatta meg a bemutatott okmányok alapján a felperesi követelés alapjául szolgáló hagyatéki vagyont. (K. III. 4924/1926.)

130. Közjegyzői okirat a házastársak közös gazdálkodásából folyó megbízásból. Az ügyletnek a közjegyzői okirat hiányából folyó érvénytelenségéről az 1886: VII. t. c. 23. §-a szerint is csak akkor lehet szó, ha olyan ügylet forog kérdésben, amely e szakaszban kifejezetten említve van, azonban az ott fel

nem sorolt esetekre az érvénytelenség ki nem terjeszthető. Viszont a közös gazdálkodást folytató és együttélő házastársak között a férj részéről a nejeinek adott az a megbízás, hogy valakit a közös birtok gazdálkodásának vezetésére és ellenőrzésére felkérjen és alkalmazzon, — az idézett törvényszakaszban egyenként megjelölt ügyletek között elő nem fordul, ez tehát szóval is érvényesen adható, másfelől az ilyen megbízásban a dolog természete szerint benfoglaltatik az a felhatalmazás is, hogy a nő által felkérendő és alkalmazandó egyénnel, — akinek egyébként a díjazást általánosságban már maga a férj is közvetlenül és kötelezőleg szintén megígérte, — a díjazás összegére nézve a férjet is kötelezőleg megegyezték, aminthogy alperes azt az E. alattival a többszám használata mellett, tehát nyilván éppen a férje terhére és nevében is, meg is tette. (K. II. 1667/1926.)

131. Öröklésről történt lemondás megtámadása árvaszéki jóváhagyás dacára. Kétségtelen, hogy ha a kiskorú számára már megnyílt örökség eladásáról van szó, akkor az átruházási szerződésben a kiskorú javára megállapított ellenértéknek szigorúan a hagyatéki vagyon értékéhez kell igazodnia. Ellenben, ha a jövőben bizonytalan időben megnyíló öröklésről, végkielégítés fejében való előzetes lemondás a szerződés tárgya, akkor a gyám és a gyámhatóság az örökhagyónak a szerződéskötéskor létező vagyoni helyzetén kívül kell, hogy mérlegelje azokat az előnyöket is, amelyek az ellenérték azonnali kézhezvételéhez kapcsolódnak, valamint azokat az esélyeket is, amelyeknek az örökhagyó vagyona bizonytalan időben bekövetkező elhalálozásáig ki van téve.

A fennforgó esetben a fellebbezési bíróság meggyőzőknek találta azokat a részletes indokokat, amelyeknél fogva az árvaszék az 1913. évben, tehát hat évvel az örökhagyónak utóbb bekövetkezett halála előtt a lemondási szerződésben megállapított s az árvapénztárba helyezett kielégítési összegeket alperesekre előnyösnek találta. A fellebbezési bíróság tehát jogszabály megsértése nélkül helyezkedett arra az álláspontra, hogy az annakidején kiskorú felperes nevében a 2. alatti okiratban kifejezett joglemondás az 1877: XX. t. c. 113. §-ának utolsó bekezdésében említett ingyenes joglemondás fogalma alá egyáltalán nem vonható. (K. I. 7954/1925.)

132. Férjtartás. A kuria elutasítja a keresetet, mert: Az ál-

landó bírói gyakorlat szerint a különélő férj akkor követelhet felelősségtől tartást, ha vagyontalan, keresetképtelen és az együttélést a nő túrlhetetlen magaviselete tette lehetetlenné.

A felperes vagyontalanságára nézve adatot nyújt ugyan a keresetlevélhez csatolt szegénységi bizonyítvány tartalma, de a fellebbezési bíróság ítéleti tényállása szerint a keresetképtelenségre nézve, azonkívül, hogy 60 éves a felperes, nem terjesztett elő más tényállást. (K. III. 8040/1926.)

133. Közös végrendelet céljának megghiúsítása élők közötti visszterhes átruházással. A közös végrendelet az egyoldalú megváltoztatás és felbontás kizárása folytán öröklési szerződés jellegével bír, ennél fogva az örökhagyó élők közti jogügylettel sem csökkenthetette vagyonát azzal a céllal, hogy a közös végrendelettel kinevezett örökös öröklési jogát csorbítsa s amennyiben az elidegenített vagyont megszerző harmadik személy erről a célzatról tudott, úgy ezt a vagyont az előbbi állapotba való helyezés kötelezettségével az örökösnek visszaszolgáltatni köteles. (K. I. 6376/1926.)

134. Kiváltságos végrendelet záradékolása. Bár a végrendeletek alaki kellékeit megállapító 1876. évi XVI. t.-c.-nek a kiváltságos végrendeletekre vonatkozó IV. fejezete nem tartalmaz kifejezett rendelkezést arra nézve, hogy az írásbeli magánvégrendeletekről intézkedő I. fejezetnek ama rendelkezései, amelyek a IV. fejezetben különösen felemlítve nincsenek, a kiváltságos végrendeletekre alkalmazandók, mégis a bírói gyakorlat a kiváltságos írásbeli végrendelet alaki kellékeiről szóló 30. §-t nem tekinti önálló és kimerítő rendelkezésnek, hanem azt csak az I. fejezetben foglalt rendelkezések enyhítésekként értelmezi.

Támpontot nyújt errenézve az a tény, hogy a 30. §. a két tanu jelenlétének a szükségességét a tanuk további teendőjének a részletezése nélkül említi, holott már abból a követelményből, hogy a tanuk közül az egyik írni és olvasni tudjon, nyilvánvaló, mikép a tanuk közreműködése pusztán jelenlétükkel kimerítettnek nem tekinthető s az 1876. évi XVI. t.-c. 5. §-a értelmében abban az esetben, ha végrendeletet a végrendeletet nem önkezűleg írta, hanem csak aláírta, a tanuk fentebb említett igazolványának az okira vezetése a végrendeletnek tanubizonyítékkal nem pótolható érvényességi kelléke. (K. I. 891/1926.)

135. Kamat bekebelezése 8⁰/₀-on felül. Az 1925: XXXVII. t. c. 1. §-ával hatályában fenntartott 1923: XXXIX. t. c. 1. § értelmében a pénztartozás teljesítése tekintetében késedelmes adós késedelmi kamat helyett az idézett törvényben foglalt rendelkezések szerint és pedig a törvény 2. §-a értelmében, a lejárat napjától a hitelezőnek a tőke 8⁰/₀-át is meghaladó kártérítéssel tartozik ugyan s az adós az érintett előfeltétel, vagyis a késedelem fennforgása esetén birói határozatban az 1877: VIII. t. c. 4. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezésektől eltérően a tőke 8⁰/₀-át meghaladó kártérítésben (1923: XXXIX. t. c. 2. §.) is marasztalható, a kérvényező okirata alapján azonban a 8⁰/₀-ot meghaladó kamat erejéig a zálogjog bekebelezését elrendelni még sem lehet.

Az 1923: XXXIX. t. c. ugyanis az 1877: VIII. t. c. 3. §-ának azt a rendelkezését, hogy 8⁰/₀-nál magasabb kamatot biztosító zálogjog előjegyzése vagy bekebelezése nem rendelhető el, hatályon kívül nem helyezte és így a törvény tiltó rendelkezése folytán az 1923: XXXIX. t. c. értelmében járó és birói ítélettől függő kártérítéssel azonos tekintet alá eső 18⁰/₀-os kamat erejéig, a zálogjog bekebelezése vagy előjegyzése előzetes biztosításként, még abban az esetben sem rendelhető el, ha a bejegyzés alapjául szolgáló hivatott okiratban a zálogjognak 18⁰/₀-os kamat erejéig való bekebelezése megengedett. (K. V. 3592/1927.)

136. Özvegyi jog korlátozása végrendeletben. A korlátozási jogot az 1840: VIII. t. c. 16. §-a az özvegy illendő tartásáról történt gondoskodástól feltételezetten a jobbágy férj javára megállapítja, nemes férjnek pedig a jobbágnál kevesebb joga nem lehetett.

De másrészt a leszármazók korlátozási jogából is csak az következethető, hogy ugyanaz a jog jogelődjüket, az örökhagyót is megilleti, még pedig abban az esetben is, amikor leszármazót nem hagy maga után, mert jogszabályaink ily esetre eltérő rendelkezést nem tartalmaznak.

Az özvegyi jog megszorításának határa a volt férj társadalmi állásához és vagyoni viszonyaihoz mért tartás és lakás biztosítása.

Miután pedig az özvegyi haszonélvezettel terhelt hátrahagyott egyéb ingatlanok tiszta jövedelme alperes illő megélhetéséhez elegendő, örökhagyó az alperesnek özvegyi jogát ezekre az ingatlanokra korlátozhatta. (K. I. 2857/1926.)

137. Özvegyi jog jászkun asszonynál. Nem vitás, hogy örökhagyónak utolsó rendes lakhelye a jászkun kerületbe tartozó Jászszentlászló volt, ennél fogva feleségének, az alperesnek özvegyi jogára nézve a jászkun statutum rendelkezései irányadók. Utóbbi nemes és nem nemes özvegye között különbséget nem tévén, a jelen per elbírálásához annak megállapítása, vajjon örökhagyó nemes ember volt-e, avagy a volt jobbágyok körébe tartozott, nem szükséges.

A jász-kun statutum az özvegyi jog korlátozásáról nem rendelkezik, ezért az alperes özvegyi jogának korlátozására nézve az általános jogszabályok mérvadók. Azonban nem az 1840. évi VIII. t.-c.-nek felperesek által felhívott 18. §-a, mert az 1840: VIII. t.-c. nem általános jogszabályokat tartalmaz, hanem a jobbágyoknak az általánostól eltérő különleges öröklési jogát foglalja magában.

Az általános örökjogi szabályok — ellentétben az 1840. évi VIII. t.-c. 18. §-ával nem tesznek különbséget az özvegyi jog megszorítása szempontjából az első és a későbbi feleség között, hanem az özvegyi jog korlátozását általánosban csak annyiban engedik meg, amennyiben a hagyatéknak jövedelme több, mint amennyi az özvegynek volt férje társadalmi állásához és vagyoni helyzetéhez mért megélhetéséhez szükséges. (K. I. 1979/1926.)

138. Közjegyző előtti öröklési szerződés alakisága. Az 1874: XXXV. t.-c. 82. §. a) pontjában foglalt annak a rendelkezésnek, hogy a közjegyző által felvett végrendelet esetében a végrendelezőnek személyesen kell végakarátát a közjegyző előtt kijelentenie, az az értelme, hogy végrendelezni (öröklési szerződést kötni) másként, mint személyesen, nevezetesen képviselő útján, a közjegyző előtt sem lehet.

Az idézett törvényhely rendelkezésének és ezzel kapcsolatban az ugyanazon § c) pontjában foglalt szabálynak, amely megköveteli, hogy a közjegyzői okiratba foglalt végrendelet (öröklési szerződés) alaki kellékeinek megtartása az okiratban bizonyíttassék, a m. kir. Kúriának állandóan követett gyakorlata szerint megfelel a közjegyzői okirat, ha abból kitűnik, hogy a végrendelező, illetve szerződő felek a közjegyző előtt halál esetére személyesen rendelkeztek. Ellenben nem kívánja meg a Kúria gyakorlata, hogy az okiratban a felek személyesen tett rendelkezése magának a „sze-

mélyes“ szónak, a végakarát nyilvánítása pedig ennek, vagy más rokonértelmű szónak a használatával bizonyítottassék. (K. I. 3266/1927.)

139. Kamat telekkönyvi bekebelezésnél. Az 1925 : XXXVII. t.-c. 1. §-ával hatályában fenntartott 1923 : XXXIX. t.-c. 1. §. értelmében a pénztartozás teljesítése tekintetében késedelmes adós késedelmi kamat helyett az idézett törvényben foglalt rendelkezések szerint és pedig a törvény 2. §-a értelmében, a lejárat napjától a hitelezőnek s a tőke 8⁰/₀-át is meghaladó kártérítéssel tartozik ugyan az adós az érintett előfeltétel, vagyis a késedelem fennforgása esetén birói határozatban az 1877 : VIII. t.-c. 4. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezéstől eltérően a tőke 8⁰/₀-át meghaladó kártérítésben (1923 : XXXIX. t.-c. 2. §.) is marasztalható a kérvényező okirata alapján azonban 8⁰/₀-ot meghaladó kamat erejéig a zálogjog bekebelezését elrendelni mégsem lehet.

Az 1923 : XXXIX. t.-c. ugyanis az 1877 : VIII. t.-c. 3. §-ának azt a rendezését, hogy 8⁰/₀-nál magasabb kamatot biztosító zálogjog előjegyzése vagy bekebelezése nem rendelhető el, hatályon kívül nem helyezte. (Kuria Pk. V. 3592/1926.)

140. Fizetés elszámolása kamatra és tőkére. Ha a törvényben megengedett legmagasabb kamatnál nagyobb kamat köttetett ki, úgy ilyenkor a fizetésből kamatra csupán a törvényben megengedett legmagasabb kamat számítható, a többi azonban a tőkére tudandó be.

A 8⁰/₀-ot meghaladó kamat kikötése az 1877 : VIII. t.-c. rendelkezéseiben ütközik s biróilag nem érvényesíthető, tekintet nélkül arra, hogy a kikötött kamat összege az országban szokásos kamat mértékén alul van.

A felebbezési bíróság tehát megsértette az anyagi jogot azzal, hogy az alperes által fizetett összegekből elsősorban a B. alatti adóslevélben kikötött havi 2⁰/₀ kamatot vette kifizetettnek, holott a fizetésekből a kamatra csupán a törvényben megengedett 8⁰/₀ tudható be, az ezenfelüli összegek ellenben a tőkére számítandók, mert a tényállás szerint az alperes a fizetéseket nem kifejezetten kamatra teljesítette s így az 1877. évi VIII. t.-c. 5. §-ának esete fenn nem forog. (Kuria P. VII. 8714/1926.)

141. Özvegyi tartás. Az, hogy az özvegy esetleg saját jövedelméből is megélhetne, az özvegyi tartás megítélését nem akadályozza.

Az özvegyi tartást elsősorban a hagyaték jövedelméből az örökösök kötelesek szolgáltatni s csak a hagyaték jövedelmét meghaladó tartás kielégítésére jöhet az elajándékozott vagyon jövedelme tekintetbe. (Curia P. I. 541/1926.)

142. Özvegyi jog városi polgárnál. Az állandóan követt birói gyakorlat szerint 1840 : VIII. t.-c. 18. §-ának az özvegyet egy gyermekrészt haszonélvezetére korlátozó kivételes rendelkezése a városi polgár özvegyére vonatkozóan nem alkalmazható, hanem a városi polgár özvegyére is az az általános anyagi jogszabály irányadó, amelynél fogva a rendszerint az egész hagyaték haszonélvezetére kiterjedő özvegyi jogot csak abban az esetben lehet korlátozni, ha figyelemmel a saját külön vagyona jövedelmére is, — a hagyaték jövedelme az özvegy illő ellátásának mértékét meghaladja. (Curia P. I. 9390/1926.)

143. Kölcsönös és viszonos végrendelet. Kölcsönös és viszonos végrendelet esetén a tulélő házastárs nemcsak halál esetére, hanem élők közti ajándékozási ügylettel sem tehet a végrendelettől eltérő intézkedést. (Kuria P. I. 1530/1927.)

20. Vagyonátruházási illeték. Az a kikötés, hogy az eladók a megállapodásba teljes szövegével felvett adásvételi szerződést a vételár törlesztésére átadott váltóelfogadványok beváltása után fogják kiállítani és aláírni, nem az ügylet hatályát függesztette fel, hanem a telekkönyvi bekebelezéshez szükséges okirat kiállításának s átadásának idejét halasztotta el. E kikötésnek ilyen értelmezését támogatja az az eladók által a budapesti kir. törvényszék előtt 45,994/1914. szám alatt folyt perben — az elleniratban tett elismerés is, hogy ők a vételári váltókat a vevő ellen peresítették, de behajtani nem tudták, mert ha a jogügylet hatálya a váltók beváltásától tétetett volna függővé, egy hatálytalan szerződés teljesítését nem igényelték volna.

De helytelenül minősítette a kir. pénzügyigazgatóság is azt a kikötést bontó feltételnek, mert a megállapodásban nem foglaltatik megegyezés az iránt, hogy a váltók be nem váltása folytán hatályát veszti az ügylet. Ezeknél fogva az illeték jogosan szabott ki. Nem lehet az illetéket az ügyletnek utólagos közös megegye-

zéssel történt hatálytalanítás címén sem törölni, mert az eladók és a vevő jogutódja D. B. utóbb megállapodtak ugyan abban, hogy az eladók bizonyos szolgáltatások teljesítése esetén másnak eladhatják az ügylet tárgyait, de a vonatkozó megállapodás tartalma szerint a vevőnek a jogügylettől való elállása nem az előbbi állapotba való visszahelyezés módján, hanem a jogügylettel szerzett igényekért való kártalanítás — így az időközi hasznokból a vevőt, mint birtokbalépett tulajdonost illető összeg kiszolgáltatása, továbbá a birtoklás idején teljesített kiadások megtérítése jogérvényesen meg is ítéltettek.

Ezen oknál fogva nem lehet ez ügyletet fogamatba menetele előtt közös beleegyezéssel visszavontnak elismerni s a bélyeg és illetékszabályok 99. §-a alapján törölni az illetéket.

Az ifj. R. I-ra vonatkozó intézkedést a megtámadott határozatnak az a nyilvánvaló tévedése tette szükségessé, hogy az illeték fizetésére a megnevezett fél is köteleztetett, holott az illeték nem az ő, hanem elhalt atyja terhére szabott ki és maga a határozat is kimondja, hogy tőle mint örököstől az illeték csak bírói úton lesz követelhető. (Közig. bir. 16,110/923. P.)

21. Illetékalap. A jogügylet a telekkönyvi hatóság által 1923. okt. hó 13-án közöltetett az illetékkiszabási hivatallal, ennél fogva az 1923:XXXII. t.-c.-nek 1923. október 1-én életbelépett 8. §. a) 1. pontja értelmében az átruházott ingatlanok az 1923. okt. 13-án megvált közönséges forgalmi értékét kell az illeték alapjául venni.

Minthogy az illetékköteles felek által tett azon ajánlat, hogy az a 168.000,000 K vételár vétessék alapul, melyért ők az általuk 1923. szeptember hó 14-én 35.000,000 koronáért vett ingatlant 1924. április 30-án eladták, az ügylet bejelentésekor volt értékre vonatkozó kérdés feltevése nélkül tétetett s így az illeték alapjára vonatkozó törvényszerű megegyezésnek nem tekinthető, minthogy továbbá az 1923:XXXII. t.-c. 8. §-a a) 1. pontjának azon rendelkezésével szemben, hogy az illeték alapjául a bejelentés idején volt közönséges forgalmi értéket kell venni, az 1920:XXXIV. t.-c. 25. §. 2. pontja azért nem alkalmazható, mert az ügylet bejelentése és az ingatlan eladása közötti időközben a korona értéke $\frac{1}{6100}$ -ról $\frac{1}{16,000}$ részre esett s így az 1924. április 30-án elért vételár koronáértéke nem lehet az 1923. okt. 13-án volt forgalmi értéknek

megfelelő, minthogy végül az 1920:XXXIV. t.-c. 25. §. 2. pontjának alkalmazhatóságát az 5100/1924. számú pénzügyminiszteri rendeletnek az a rendelkezése is kizárja, hogy az illeték alapján a bejelentés idejebeli érték viszony szerint kell aranykoronára átszámítani és ez átszámítás a feleknek a törvényhozás által nem szándékoltatott óriási hátrányával járna, a bíróság nem találta az illeték alapját törvényszerűen meghatározottnak, hanem a felekkel való megegyezést kifejezetten a bejelentés idejebeli forgalmi értékre vonatkozóan tartja megkísérlendőnek s a megegyezés nem sikerülése esetére szakértői becslést kell foganatosítani. (Közig. bir. 15.760/923. P.)

22. Forgalmi adó. Az 1921:XXXIX. t.-c. 33. §-a értelmében az ellenértékhez nem számíthatók hozzá azok a kiadások, melyeket a munkateljesítő a megbízó helyett köteles teljesíteni.

Ily kiadásnak tekintendő az is, ha a kir. közjegyző a szolgáltatást igénybe vevő ügyfél helyett az okiratot felbélyegzi és az erre fordított kiadását a félnek felszámítja és tőle beszedi, ez után az összeg után általános forgalmi adó nem jár.

Ezt az elvet különben kimondja az ügyvédekre nézve a 130,000/1921. P. M. sz. rendelet 42. §-a is és ez a rendelet nem zárja ki, hogy a nevezett elv a kir. közjegyzőkre nézve is alkalmaztassék, mivel a felhívott szakasz az ügyvédek és orvosokat csak példaként hozza fel, tehát az elv alkalmazását nem korlátozza csupán az ügyvédekre és orvosokra. (Közig. bir. 2870/926. P.)

23. Öröklési illeték. Ki kellett mondani, hogy a panaszosok közül H. A-né, P. B-né, L. Gy. és kk. L. G. az öröklési illetéket az 1924. évi 5002 sz. pénzügyminiszteri rendelet 4. §-ának 1. pontjában megállapított kulcs szerint, vagyónátruházási illetéket pedig 1,5%-al tartoznak fizetni, mert a panaszolt határozattal sem vonatott kétségbe, tehát elismertetett, hogy nevezettek az örökhagyónak törvénytelen gyermekei, illetőleg törvénytelen gyermekének leszármazottjai, az a körülmény pedig, hogy nevezettek az örökhagyó örökbe is fogadta a vérségi összeköttetést meg nem szüntette. Ki kellett mondani ezt különös tekintettel arra is, hogy nevezettek öröklésének alapja nem a törvényes öröklés, hanem az örökhagyónak a végrendelete s a dolog természetében rejlik, hogy az illeték fizetési kötelezettséget többrendbeli rokonsági viszony

vagy vérségi kapocs fennforgása esetén mindég a legközelebbi kapocs figyelembevételével kell megállapítani.

Egyebekben pedig azért kellett a rendelkező rész értelmében határozni, mert a bíróság a panaszosoknak a kiszabásnál alapul vett érték ellen emelt kifogását helytállóknak találta.

A kiszabásnál ugyanis tekintve, hogy az örökösök között kiskorú is van és így az örökösödési eljárás hivatalból való megindításának volt helye, alapul kellett volna venni, az ingatlanoknak a hagyaték illetékkiszabás céljából a bíróság által történt bejelentésének időpontjabeli, vagyis 1924 július 10-iki közönséges forgalmi értékét, ezzel szemben pedig a kiszabásnál az 1925. évi március 24-én felvett jegyzőkönyv alapján a különböző időpontokban felvett leltárakban kitüntetett értékeknek a jegyzőkönyvben elfogadott mértékben történt felemelt értékei vétettek alapul, anélkül hogy a jegyzőkönyv felvételénél jelen voltak az összes örökösök részéről való megbízatása, vagy a nem örökös ügyvédeknek megbízatása egyáltalán igazoltatott volna és a kir. pénzügyigazgatóság is panaszolt határozatát e hiányok pótlása és kiküszöbölése nélkül hozta meg.

Ily körülmények között az ingatlanoknak a kiszabásnál alapul veendő helyes 1924. július hó 10-iki közönséges forgalmi értéke csak a panaszosokkal való újabb megegyezés, vagy ennek nem sikerülte esetén hatósági szakértői becslés útján állapítható meg a helyes érték megállapítása előtt pedig az illeték helyes megállapítása sem történhetik meg. (Közig. bir. 19.940.925. P.)

24. *Hagyatéki teher.* Az 1920: XXXIV. tc. 86. §. örökgyó utolsó betegségének költségeit engedi csak hagyatéki teherként levonni. Az ettől eltérő, a rendes eltartással járó költségek tehát ezen a címen levonásba nem hozhatók. De nem hozhatók levonásba adósság címén sem, ha az elhunyt az eltartással felmerülő költségek megtérítése iránt vállalt kötelezettség nélkül tartatott. (Közig. bir. 19,078/1925. P. sz.)

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 123—58

Királyi Közjegyzők Háza.

Irta: *Kepes János dr.* székesfehérvári kir. közjegyző.

Rendkívüli alapossággal és ügyszeretettel megírt cikk és tervezet Galánffy János dr. kartársunk közleménye a közjegyzői nyugdíj ügyről, a Közlöny 1927. áprilisi számában. A közlemény mögött részben a Kovaliczky-féle kiváló memorandum, részben a Galánffy féle nyugdíj-szabályzat tervezet áll. Ez egyik legsúlyosabb problema, melynél egyrészt a kartársak egyöntetű lelkes készsége az ügy helyes megoldása iránt, másrészt a megoldás gazdasági lehetőségei: a mozgó rugók és nem mellőzhető szempontok. Minden közjegyző hazafiúi és kartársi kötelességének, erkölcsi kötelemnek érzi a nyugdíjkérdések mielőbbi kedvező megoldását, másrészt mindannyian érezzük, hogy az anyagi megoldásnál a közjegyzők gazdasági ereje és helyzete egy nem mellőzhető és szükségképpen figyelembe veendő tényező. A kérdéstről nyíltan és őszintén kell szólnunk, a megoldásokra vonatkozó gondolatokat nyilvánosságra kell hoznunk, hiszen az elgondolások és vélemények egészséges küzdelmének eredője karunkra csak előnyt jelenthet.

Egy meghatározott rendszer és alapelv szerint kidolgozott és törvényes kényszerre épített tervezet, amely mögött a gazdasági megoldás súlyos problémákba ütközik, nem oly előnyös, mint egy gyakorlati megoldás, mely bár önkéntességen alapszik, de amely anyagilag sokkal kevesebb megterhelést jelent s amely egyszerűbben keresztül vihető. Az én szerény elgondolásom a következőkön alapszik.